

Latvijas zivsaimniecības politikas nacionālās dīvainības, jeb *par to, kas bij', par to, kas būs?...*

*„Senos laikos cilvēki dzīvoja te, džungļos,
tagad viņi dzīvo tur, māla alās...”
No Balu mācību stundas Mauglim.*

Godātais lasītāj!

Uzrakstīt šo rakstu (īstenībā – plašu stāstījumu) un ievietot mūsu mājas lapā ierosināja kāds Latvijas Makšķernieku asociācijas (LMA) individuālais biedrs – „*būtu labi, ja asociācija interesentiem pastāstītu plašāk par šā gada [2012] dažādajiem zivju lietu notikumiem, jo par tiem ir rakstīts tikai MMD (žurnāls „Medības. Makšķerēšana. Daba.”), tāpēc daudziem tie paliek nezināmi, arī tāpēc, ka lietu nosacījumiem zinātājiem, diemžēl, ir diezgan miglains un pat greizs priekšstats, kādas šīs lietas bija īstenībā*”. Paldies par ierosinājumu!

Tik tiešām, MMD ir vienīgais rakstošais plašsaziņas līdzeklis Latvijā, kas regulāri, ko īpaši uzsveram, daudzu gadu garumā savās slejās atspoguļoja Latvijas zivju lietu būšanas, nebūšanas un atklāja to aizkulises. Tāpēc – LMA un daudzu jo daudzu lasītāju vissirsnīgākais paldies žurnāla redakcijai un personiski galvenajam redaktoram Didzim Pakalnam! Paldies arī par to, ka Latvijā šāds visaugstākās raudzes žurnāls vispār bija (nu jau 18 gadus!), ir un būs!

Bet vislielākais paldies – par domubiedrību!

Protams, ka MMD redakcija varēja „smagos” zivju lietu rakstus aizstāt ar „vieglākiem”, piemēram, par makšķernieku nebeidzamajiem piedzīvojumiem pašmājās un ārvalstīs (arī tādi raksti žurnālā bija un būs), tomēr... Vēlreiz paldies!

Tā kā žurnāla apjoms ir ierobežots un līdz ar to pašsaprotami tajā nevarēja ievietot plašākus rakstus *par un ap* 2012.gada zivju lietu notikumiem, LMA Valde nolēma to izdarīt mūsu mājas lapas ietvaros, izmantojot iespēju arī „brīvākas” valodas lietošanai nekā rakstot MMD.

Šā stāstījuma mērķis nav kādam vai kādiem „iekost”. Bet, ja „iesāpēsies” vai „sāpēs”, tad tam droši vien ir savi iemesli. Visticamāk – pamatoti...

Kam ir interese, lūdzu lasiet! Kaut vai ziemas vakarus īsinot.

Tomēr visu izstāstīt nebūs iespējams tik un tā... Tāpēc kaut kad uz pavasara pusī varbūt sekos turpinājums.

Pārskats.

Nav noliedzams, ka daudziem zivju lietu notikumiem 2012.gadā, kuri turpināsies arī nākamajā gadā, bija vistiešākais sakars ar LMA 2012.gada janvārī klajā laisto „*Zivju resursu aizsardzības akcijas „Dzīvais ūdens 2011”*” pārskatu, kas kopā ar pavadvēstulēm tika iesniegts valsts augstākajām amatpersonām, atsevišķām ministrijām un LMA sadarbības partneriem ārvalstīs, kā arī atsevišķām dažāda ranga amatpersonām Briselē. Atbildes vēstules tika saņemtas gandrīz no visiem adresātiem, bet visās saņemtajās LMA tika izteikta pateicība un apliecināts atbalsts. Paldies par to!

Pārskats pilnā apjomā vienlaicīgi tika ievietots un sabiedrībai bija pieejams ilgu laiku šīs mājas lapas pašā sākumā (tagad tas pieejams sadaļā *Vides aizsardzība – Zivju resursu aizsardzība*).

Izrādījās, ka to bija lasījuši negaidīti daudz cilvēku, pārskatu nosaucot gan par konceptuālu pētījumu, gan par līdz šim vēl nezināmu lietu un to savstarpējo sakarību negaidītu atklāsmi, savu vērtējumu izsakot itin emocionāli – *es pat iedomāties nevarēju!*... Citi teica – *jūs izdarījāt to, ko līdz šim vēl neviens nebija uzdrošinājies!*

Paldies par vērtējumiem, tomēr visprecīzākais ir pēdējais, ko LMA nemaz arī neslēpa ne pārskata saturā, nedz pēc tā „laišanas tautā”, publiskajā telpā atklāti norādot – „*esam ķērušies klāt valsts iekšējo un piekrastes ūdeņu (galvenokārt – iekšējo ūdeņu) zivsaimniecības sistēmai kopumā.*” („Zivju lietas”, žurnāls MMD, 7/2012). Jā, LMA uz to apzināti un konsekventi gāja pēdējo gadu garumā, lai ko tādu uzsāktu.

Starp citu – vārdus „jūs izdarījāt to, ko līdz šim vēl neviens nebija uzdrošinājies!” nācās dzirdēt arī tālajā 2002.gadā, kad LMA „ķērās klāt” mazo HES celtniecības buma sistēmai...

Varbūt pārskata lasītājs būs ievērojis, ka tas iesākas ar attiecīgas proporcijas fotogrāfijām, kurām ir divi lakoniski virsraksti –

„Latvijas ūdens un ūdens bioloģisko resursu izmantošana (ekspluatācija) un nesaimnieciskuma, bezatbildības un apzināta likuma pārkāpuma sekas” un „Seku novēršana un ūdens un zivju resursu saglabāšana”.

Fotogrāfijās un virsrakstos tiešā veidā ir norādīti un izteikti domāšanas un rīcības pretpoli, kuri Latvijā pastāv starp *ūdens un ūdens bioloģisko resursu izmantošanu* (ekspluatāciju) un to *saglabāšanu* (aizsardzību), kas pilnā mērā izpaužas arī valsts zivsaimniecībā iekšējos un jūras piekrastes ūdeņos. Viss pārējais ir šo pretpolu, jeb cēloņa sekas. Īpaši uzsveram fotogrāfiju savstarpējo proporcionalitāti, kam ir arī vizuāli simboliska nozīme. Var teikt – tās atspoguļo *ekspluatācijas* un *saglabāšanas* savstarpējo disharmoniju, kas ir loģiski un neizbēgami jebkurai patērētāju sabiedrībai, kura ir iedomājusies, ka savu labklājību var un varēs nodrošināt ar dabas resursu izmantošanas (ekspluatācijas) intensificēšanu. Arī Latvijā.

Iepriekš minēto vajadzētu zināt, saprast un apzināties bez „rozā brillēm”, jo tad nebūs jābrīnās arī par valsts zivsaimniecības nozares politikas veidotāju un tiem pietuvināto personu centieniem nenoliedzamās valsts zivsaimniecības nozares problēmas minētajos ūdeņos sev ierasti demagoģiski reducēt uz makšķernieku un zvejnieku savstarpējām attiecībām, makšķernieku vēlēšanos „pārdalīt zivju resursus sev par labu”, kontroles trūkumu, maluzvejniecības iespējamās palielināšanās risku u.tml.

Skaidrībai – lai arī cik neticami tas dažam labam neliktos, un pretēji šo personu gadu gadiem skandētajam un no vienvēidīgās demagoģijas atkārtotāšanās jau „apdilušajam” sauklim par „zvejniecības iznīcināšanu” – tā nebija un nav „ķeršanās klāt” zvejniecībai, kura, kā zināms, ir tikai viena no zivsaimniecības nozares jomām, bet kuru Zemkopības ministrija (ZM) Zivsaimniecības departamenta personā tandēmā ar „Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātnisko institūtu „BIOR” ir lobējusi pārpārēm, jo... Eiropas Savienības zivsaimniecības normatīvie akti uz šiem ūdeņiem neattiecas. Tas nozīmē, ka nepastāv nekādi Briseles „rāmji”, atskaites „centram” vai „centra pirksta pakratīšana” par to, kādu zivsaimniecības politiku dalībvalstis nosaka un īsteno to iekšējos ūdeņos. Katra dalībvalsts dara kā vēlas, māk un grib. Arī Latvija.

Lai kā arī nebūtu, uzsveram vēlreiz – runa ir par iekšējo un piekrastes ūdeņu zivsaimniecības politikas sistēmu kopumā, nevis atsevišķi par zvejniecību, makšķerēšanu, zemūdens medībām vai ko citu, jo visi šie savstarpēji atšķirīgie zivju ieguves veidi ir tieši atkarīgi no šīs politikas kvalitātes.

Ja nespēsīm to izmainīt, tad makšķerēšanas joma no daudziem viedokļiem turpinās atrasties pabērna lomā.

Bet neatkarīgi no pārskata vērtējumiem – tik plašu un ar konkrētiem dokumentiem, faktiem, datiem u.c. pamatotu rakstu darbu LMA vēl nebija publicējusi. Daudzi jautāja – cik laika bija nepieciešams, lai pārskatu sagatavotu? Varētu teikt arī tā – tas mērāms daudzās jo daudzās arī copei zaudētās dienās, diemžēl... Labi, lai nu paliek, tikai piebīdīsim, ka atsevišķi 2011.gada pārskata tēmu aizmetņi ir atrodami arī iepriekšējo gadu pārskatos, kas apliecina LMA darbības konsekvenci (to īpaši uzsveram) ūdens un zivju resursu labas pārvaldības nodrošināšanai, kuri nav atraujami viens no otra.

Galvenais zivju lietu gada notikums noteikti ir grozījumi Zvejniecības likumā, pie kuru „otrās daļas”, jeb priekšlikumiem uz 2.lasījumu, vislielākajā mērā „roku pielika” LMA, kā rezultātā likuma „problēmu vezums” ir izkustināts un, cerams, iepriekšējā vietā vairs neatgriezīsies.

Tāpēc, lai nu izpaliek atbilde uz ļoti būtisku jautājumu – kāpēc problēmas arī tagad, tāpat kā 2004.gadā un 2006.gadā identificēja un risināšanai izvirzīja sabiedriska organizācija (LMA), nevis par zivsaimniecības nozari atbildīgā valsts institūcija – ZM?... Precīzāk – ZM Zivsaimniecības departamenta personā?

Nav šaubu, ka tam ir savi „lieli” un „mazi” iemesli un noslēpumi, kuri diezgan šaurā lokā pirms tam bija zināmi departamentam un tam pietuvinātajām personām. Bet tagad, pateicoties LMA „pieliktajai rokai”, tie ir zināmi arī Saeimai, valdībai un plašākai sabiedrībai, „šaurajā lokā” izraisot

pamatotu un pamatīgu satraukumu, ko uzskatāmi un simboliski apliecina kādas personas iz „šaurā loka” teiktais vienā no Vides apakškomisijas sēdēm - „*Būtu jau labāk, ja viss paliktu pa vecam*”.

Bet atbilde no departamenta puses uz augstāk minēto jautājumu visticamāk būtu šāda – „mēs nekādas problēmas nesaskatām”...

Vispārīgais „problēmu vezums”.

Pārskatā apzināti nav sniegta atsevišķa analīze par Zvejniecības likuma „problēmu vezumu”, jo tāds arī nebija tā konceptuālais mērķis. Galvenais mērķis bija atklāt svarīgāko, „virs” likuma esošo problēmu pirmcēloņus un to savstarpēji radīto seku salīdzinājumu, ko, kā minēts augstāk, daudzi novērtēja ar vārdiem „es pat iedomāties nevarēju...”

Lūk, dažas no pārskatā minētajām svarīgākajām „virs” problēmām:

„Neafišētas uzskatu atšķirības un domstarpības pastāv arī starp valsts dabas resursu izmantošanas un dabas un vides aizsardzības jomām, kas attiecīgi ir Zemkopības ministrijas un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārvaldībā un pārziņā.”;

„(..) tika pieņemti arī tādi lēmumi, kuri izrietēja no normatīvo aktu brīvas traktēšanas, ko lielā mērā tajos „ieprogrammēja” pašas amatpersonas un ierēdņi, piedaloties to izstrādē, (..)”;

„(..) traktējuma iespējas veicina un stimulē arī „Zvejniecības likums” (..)”;

„(..) galvenā problēma ūdens un ūdens bioloģisko resursu ilgtspējas un bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanā Latvijā ir saistīta ar valsts ūdens objektu faktisku neapsaimniekošanu, jo valstī nenoliedzami dominē to izmantošana (ekspluatācija), kas arī ir ūdens objektu apsaimniekošanas sastāvdaļa (komponente), bet ne galvenais mērķis.”;

Attiecīgi no tā izriet arī galvenā pamatproblēma – valstiskā kopmērķa apziņas un rīcības iztrūkums!

Zvejniecības likuma „problēmu vezums”.

Lai to izkustinātu no vietas, LMA bija konkrēta stratēģija un taktika. Kāda? Lai atbilde šoreiz izpaliek, jo... nekas vēl nav beidzies un turpināsies 2013.gadā. Tāpēc, kā arī tāpēc, ka „problēmu vezuma” apjoms ir ļoti apjomīgs un arī stāstījums par to būtu apjomīgs, stāstījumā aprobežosimies ar pašu galveno.

Bet pirms tam LMA grib pateikties par atbalstu Vides konsultatīvajai padomei un personīgi tās priekšsēdētāja vietniecei Leldei Eņģelei, Makšķernieku radošajam klubam un Pasaules dabas fondam par rakstiska un mutiska atbalsta sniegšanu likumprojekta „Grozījumi Zvejniecības likumā” sakarā, norādot uz nepieciešamību veikt kardinālas izmaiņas gan likumā, gan valsts zivsaimniecības politikā iekšējos un jūras piekrastes ūdeņos. Paldies par morālu atbalstu arī daudziem zvejniekiem, kuriem atsevišķas Zvejniecības likuma problēmas arī ir „līdz kaklam”.

Kopumā tas patiesi priecēja, jo nu jau tālajā 2004.gadā, kad Zvejniecības likumā tika veikti ļoti būtiski grozījumi, to priekšlikumu sagatavošanas, „pašatbalstīšanas” un lobēšanas nebūt ne vieglo nastu LMA „stiepa” viena pati...

No malas raugoties, LMA identificētās Zvejniecības likuma problēmas var šķist mazsvarīgas to... šķietamās vienkāršības un „nevainības” dēļ. Bet tieši tajās ir visa „sāls”. Šeit vērts pieminēt kādu Saeimas Juridiskā biroja pārstāvja izteicienu vienā no Saeimas Vides apakškomisijas sēdēm:

„Zvejniecības likums ir no 1995. gada un ir ļoti arhaisks. Labi, ka uzsākam šos grozījumus, pēc tam tos vēl turpināsim, lai likumu savestu kārtībā, pēc tam arī MK noteikumus.” (tas – iz stratēģijas). Neviens no klātesošajiem to nekommentēja un neiebilda, un pēc teiktā iestājās neliela, bet zīmīga pauze, jo... šis atzinums „trāpīja naglai uz galvas”.

Sniedzot Saeimas Vides apakškomisijai rakstiskus pamatojumus (koncentrētā veidā uz 5 lpp.) grozījumu priekšlikumiem uz 2.lasījumu un uz daudzām lapaspusēm arī faktu un datu apkopojosus materiālus, LMA tajos izdalīja galvenos „problēmu vezuma” „mezglu” punktus.

1. Zvejniecības likumā nav definēts tā mērķis, kas jebkuram sabiedrības indivīdam un sabiedrībai kopumā nepārprotami izteiktu un apliecinātu šā normatīvā akta kā valsts zivsaimniecības nozares

politikas galvenā instrumenta būtību un uzdevumus nozares virzībai uz labu pārvaldību ilgtermiņā, jo – Zvejniecības likums tā pašreizējā redakcijā definē tikai tā darbību (2.pants – „Likuma darbība”):

„Šis likums regulē Latvijas Republikas iekšējo ūdeņu, teritoriālo jūras ūdeņu (turpmāk – teritoriālie ūdeņi) un ekonomiskās zonas ūdeņu zivju resursu iegūšanu, izmantošanu, pētīšanu, saglabāšanu, pavairošanu un uzraudzīšanu.”

Līdz ar to nav saprotams elementārais – ko valsts ar „regulēšanu” grib sasniegt, t.i. – kāds ir „regulēšanas” mērķis?

ZM izstrādātājā un Ministru kabineta (MK) 10.04.2007. apstiprinātajā „Zivsaimniecības nozares Nacionālajā stratēģiskajā plānā 2007.-2013.gadam” ir minēts sekojošais:

„(..) zivsaimniecības nozares attīstības galvenais mērķis (virsmērķis) ir: zivju resursu ilgtspējīgas izmantošanas iespējas nākamām paaudzēm un zivsaimniecībā iesaistīto cilvēku pārticība.”

Jāpiebilst, ka vietām šis dokuments („nacionālais plāns”) ir patiesi dīvains, jo nav saprotams kā dažas paškritiskas atklāsmes (par citām zemāk) tajā vispār nokļuvušas?...

Jānorāda, ka zivsaimniecības nozares mērķa (tas nav gluži tas pats, kas likuma mērķis) noteikšana augstāk minētajā nozares plānošanas dokumentā sabiedrībai nav saistoša, jo saskaņā ar Administratīvā procesa likumu, kas stājās spēkā 01.01.2007., sabiedrībai ir saistoši tikai likuma un MK līmeņa dokumenti. Vai nav dīvaini, ka zivsaimniecības politikas veidotājiem tas nav ienācis prātā?

Starp citu – vai nav dīvaini, ka nacionālā plāna satura rādītājā neatrast vārdu „maksāķerēšana”, it kā tādas zivsaimniecības nozares jomas Latvijā nemaz nebūtu?

Par nepieciešamību Zvejniecības likumā noteikt tā mērķi ZM norādīja arī Vides konsultatīvā padome 16.01.2012 atzinumā par ZM izstrādāto likumprojektu „Grozījumi Zvejniecības likumā”. Atbildes vēstulē ZM to komentēja šādi:

„Tā kā Zvejniecības likums ir spēkā jau no 1995.gada un līdz šim nav radušās problēmas ar Zvejniecības likuma aptvertu regulējumu (likuma darbības jomu), lai būtu nepieciešama šāda mērķa definēšana, kas vienlaikus iziet ārpus likuma darbības kompetences un pārklājas ar citu likumu darbības jomu. Zemkopības ministrija nesaskata pietiekamu pamatojumu šobrīd iekļaut šāda veida grozījumus sagatavotajā likumprojektā.”

Secinājumi ZM atbildes sakarā lai paliek lasītāja ziņā.

Bet vai nav tā, ka nosakot Zvejniecības likuma mērķi, kam nav nekāda sakara ar *citū likumu darbības jomu pārklāšanos*, tas disciplinētu ne tikai pašu likumu, bet arī tam pakārtotos MK noteikumus un citus nozares plānošanas un rīcības dokumentus, nepieļaujot to brīvu interpretēšanu un pielāgošanu konjunktūrai kā tiek praktizēts pašreiz, un atbilstoši noteiktajam likuma mērķim dotu arī sabiedrībai iespēju pieprasīt no zivsaimniecības politikas noteicējiem un īstenotājiem konkrētu atbildību (arī attiecībā uz maksāķerēšanas jomu)?...

Vai tas nav viens no iemesliem, kāpēc ZM likuma mērķa noteikšanai „nesaskata pietiekamu pamatojumu”?

2. Zivsaimniecības nozares zinātniskās dokumentācijas kvalitāte zivju resursu pārvaldīšanā.

Pašreiz likuma 3.panta spēkā esošā redakcija ir sekojoša:

„Zivju resursu pārvalda, pamatojoties uz to uzskaiti, ekspertu vērtējumu un zinātniskajām rekomendācijām.”

Kas ir *uzskaitē*? Viena no statistikas kategorijām, un tai vajadzētu būt tikai vienai no zinātniskā pamatojuma sastāvdaļām, nevis zivju resursu pārvaldības zinātniskās jomas galvenajai funkcijai, kas tieši izriet no un ir tiešā saskaitē ar zivju resursu *ikgadējas* (īstermiņa) pārvaldības pašreizējo praksi.

Kāpēc „ikgadēju”?

Tāpēc, ka tas ir melns uz balta rakstīts tai pašā nacionālajā plānā:

„Šobrīd zvejas resursu pārvaldība notiek ikgadēji, nevis ilgtermiņā, pamatojoties uz zivju krājumu izmaiņām (..)”

Nosakot zivju resursu *uzskaitē* kā galveno funkciju, zivju „zinātne” gandrīz vai automātiski tiek atbrīvota no daudz kā, ko sevī ietver zivju resursu *pētniecība*, lai ar tajā iegūtajiem un ar faktiem apstiprinātiem pierādījumiem analizētu un prognozētu zivju resursu pārvaldību ilgtermiņā, un kam ir

jābūt norādītam zinātniskajā pamatojumā (ja tāds būtu un, ja tā saturam tiktu noteiktas konkrētas prasības), nevis *zinātniskajā rekomendācijā*, kas satura ziņā ir brīvas formas dokuments.

Tāpēc – ja tikai *uzskaite*, tad loģiska ir arī tikai *rekomendācija* ar piekabinājumu *zinātniskā*.

Kas ir *rekomendācija*? Kā zināms – *mutiski vai rakstiski labvēlīga atsauksme, ieteikums, kas nav saistošs trešajām personām*. Un vēl – *Eiropas Savienības Padomes vai Komisijas akceptēts dokuments, kuram arī nav saistoša rakstura* („Eiropas Savienības dokumentos lietojamie termini”, LZA TK prot. Nr. 1/1019, 19.02.2001).

Tai pašā laikā vairākos Latvijas zivsaimniecības nozares dokumentos tiek brīvi lietoti dažādi vārda „rekomendācija” aizvietotāji, piemēram – *atzinums, ieteikums* un ne reti arī *pamatojums*.

Bet kāds tomēr ir iemesls, kāpēc Zvejniecības likumā ir rakstīts *rekomendācija*, nevis *pamatojums*, kuri, kā minēts iepriekš, jēdzieniski un funkcionāli ir atšķirīgi vārdi?

Lūk, kā to komentē ZM Zivsaimniecības departamenta direktors Normunds Riekstiņš:

"Es pieņemu arī to, ka Vides konsultatīvā padome ir izteikusi komentārus vai zināmas pretenzijas pret to, kā tiek formēts atzinums. Jā, varbūt, ka var piekrist un varbūt ir arī iespēja atrunāt, kādam viņam jāizskatās. Bet, kamēr nav atrunāts, līdz ar to nav pamata apšaubīt, ka šis nav atzinums, ka viņš ir vājš vai kāds... Nav jau pateikts, kādam viņam vajadzētu būt..."

Tieši uz zinātniskā *pamatojuma* nepieciešamību lēmumu pieņemšanā zivsaimniecības nozarē savā Saeimas Vides apakškomisijai adresētajā vēstulē norādīja arī Latvijas Zinātņu Akadēmijas īstenais loceklis, LU profesors un LU Vides zinātnes nodaļas vadītājs Māris Kļaviņš, pie kura pēc konsultācijas zinātniskā pamatojuma sakarā vērsās Vides konsultatīvā padome un LMA:

„(..) jebkuriem lēmumiem, kas saistīti ar šo resursu [zivju resursu] izmantošanu, ir jābūt zinātniski pamatotiem (..)”. Un punkts.

Kas *rekomendācijās* ir *zinātnisks*?

Lūk, kā to komentē galvenais „zinātnisko” dokumentu sacerētājs, institūta BIOR Iekšējo ūdeņu laboratorijas vadītājs Jānis Birzaks:

„Es pateikšu tīri fiziski, ja mums ir apmēram gadā kopā visas šīs ekspertīzes, slēdzieni, atzinumi... Latvijas iekšējie papīri, nu būs kaut kur tuvāk pie diviem simtiem, ja man būs... vai maniem kolēģiem... ja mums būs pusotras lapas vietā jāraksta divdesmit, mēs... vienkārši nogrimsim... tad jau jāraksta katru reizi mācību grāmatu, teiksim, sākot ar zivju resursu novērtēšanas principiem... skaidrs, ka īstenībā šite jau nav nekāda zinātne, ja... tur ir tāds faktoloģiskais materiāls, nu, kāds mums ir...”

Bet te, lūk, kaut kas pavisam „svaigs” iz Latvijas Pašvaldību savienības organizētās sanāksmes ZM (11.12.2012.) rūpnieciskās zvejas Buļļupē sakarā:

„(..) ja kāds, tā tad, gribētu pārbaudīt to krājumu stāvokli kaut kur, tad vienkārši jāpasūta mums pētījumi, saprotams, par to maksājot, jo mums, tā tad, diemžēl tie resursi nav pietiekoši, lai visas šīs tūkstošiem ūdenstilpes Latvijā apbraukātu un visur tā tad to izpētītu... bet principā ļoti daudzos gadījumos par krājumu stāvokli mēs spriežam pēc nozvejām.”

Vai nav dīvaini, ka tā vietā, lai būtu neitrāliem un savu laiku un nabadzīgos cilvēkresursus maksimāli izmantotu tiešo pienākumu veikšanai, pētnieku kungi tos bagātīgi šķērdē atsevišķu zvejnieku interešu lobēšanai, kas ne reti atgādina aģitbrigādes uzstāšanos samocītā „aktieriskā” izpildījumā?

Kaut gan diskusijām par to, vai likumā vajadzētu vai nevajadzētu būt rakstītiem vārdiem „zinātniskais pamatojums” būtībā nav nekādas nozīmes, jo ZM Zivsaimniecības departamenta reglamentā starp citiem tā galvenajiem uzdevumiem ir nepārprotami norādīts:

„pārraudzīt ministrijas noslēgtajā vienošanās līgumā ar institūtu BIOR paredzēto darbu uzdevumu izpildi, jo īpaši saistībā ar pasākumiem, kas nepieciešami zinātniskā pamatojuma izstrādei, lai nodrošinātu iekšējo ūdeņu un jūras piekrastes zivju resursu ilgtspējīgu izmantošanu”.

Šā „mezglu” punkta iztirzājuma nobeigumā kāda dīvainība iz ZM atbildes vēstules (to parakstīja ZM valsts sekretāre Dace Lucaua, 21.05.2012.) Vides konsultatīvajai padomei, kura lūdza ZM sniegt zinātniskās dokumentācijas kopijas līdz šim veiktajiem atsevišķiem grozījumiem zivsaimniecības nozares normatīvajos aktos:

"Rūpīgi iepazīstoties ar ZM arhīvā pieejamajiem Jūs interesējošiem dokumentiem, ZM konstatēja, ka vairumā gadījumu grozījumi ZL un no tā izrietošajos normatīvajos aktos veikti, pamatojoties uz darba grupās apspriestiem un argumentētiem valsts vai sabiedrisko organizāciju ierosinātiem grozījumu priekšlikumiem (...). Līdz ar to vēlamies norādīt, ka daudzos gadījumos atsevišķi noformētu pamatojumu kopijas par veiktajiem grozījumiem nav pieejamas, jo grozījumu galīgā redakcija panākta vienošanās ceļā darba grupās vai starpinstitucionālajās saskaņošanas sanāksmēs, vai ZL gadījumā – Saeimā."

Tāpēc kopumā – zivsaimniecības politikas veidotāju rakstītais un teiktais par zivju resursu ilgtspējības nodrošināšanu ir ne tikai nekorekts, bet arī īstenībai neatbilstošs, jo zivju resursu ilgtspējību nav iespējams nodrošināt ar to ikgadēju, jeb īstermiņa pārvaldību, uzskaiti un rekomendēšanu.

Tādu nu ir Latvijas zivsaimniecības nacionālās politikas iekšējo un piekrastes ūdeņu zivju resursu pārvaldības dīvainību pašreizējā formula. „Šķidra”, bet... ļoti ērta, būtībā ne par ko neatbilstoša un labai pārvaldībai neatbilstoša.

Kaut gan tā vairāk atgādina universālu konjunktūras recepti „valsts zivju lietu ātrai pagatavošanai”...

3. Zvejniecības likums nozvejas apjoma limitu regulē ar zvejas rīku limitiem.

Kā zināms, tas attiecas ne tikai uz komerciālo, bet arī uz tā saucamo *pašpatēriņa zveju*, kas Zvejniecības likumā definēta kā „zveja bez tiesībām iegūtās zivis pārdot vai piedāvāt tirgū”, t.i. – zveja savam patēriņam. Vēršam uzmanību uz to, ka tieši tāpat ir noteikts arī attiecībā uz maksšķerēšanu un zemūdens medībām. Jāpiebilst, ka arī šajā gadījumā, kā daudzviet citur Zvejniecības likumā, ir vārdu spēles, jeb vārdu kalambūri – vai tad zivis tiek „piedāvātas tirgū” tāpat vien, bez nodoma tās „pārdot”? Bet kā tad ar „piedāvāšanu”, piemēram, veikalos, kafejnīcās, restorānos, citās cilvēku pulcēšanās vietās, ceļmalās u.t.t.? Vai šajās vietās ir tiesības „piedāvāt”? Vai šajā gadījumā nebūtu pietiekami iztikt ar vārdiem „bez tiesībām zivis pārdot”?

Ja vārdu spēles likumā sniegtajā pašpatēriņa zvejas definīcijā neņemam vērā un pieņemam tās idejisko „tīrību”, tad saskaņā ar kaut vai elementāru loģiku pašpatēriņa zvejai vajadzētu atšķirties no maksšķerēšanas un zemūdens medībām tikai ar to, ka tajā tiek izmantoti no maksšķerēšanas un zemūdens medībām atšķirīgi zivju ieguves rīki, t.i. – *zvejas rīki*. Visam pārējam, tai skaitā loma lielumam (limitam), šajos trijos zivju ieguves veidos taču vajadzētu būt vienādam, vai ne tā?

Bet vai īstenībā tā ir?

Nav, jo Zvejniecības likums arī pašpatēriņa zvejā, tāpat kā komerciālajā zvejā, atļauj zivju resursus iegūt nelimitētā apjomā (daudzumā), kas ir pretrunā ne tikai vārda „pašpatēriņš” jēdzieniskajai nozīmei un cilvēka objektīvai nepieciešamībai sevi nodrošināt ar iztikas minimumu, bet arī valsts noteiktajai loma limitēšanai abos pārējos zivju ieguves veidos savam patēriņam – maksšķerēšanā un zemūdens medībās. Kā zināms – abos šajos zivju ieguves veidos, atšķirībā no pašpatēriņa zvejas, ieguves limits (loma lielums) ir noteikts 18 zivju sugām, bet 3 zivju sugām – arī svara limits.

Vai tāda paša līdztiesīga un loģiska regulējuma noteikšana pašpatēriņa zvejai būtu tās „iznīcināšana”? Vai tas nebūtu arī komerciālo zvejnieku interesēs?

Tomēr viena atšķirība rīku izmantošanā visos trijos zivju ieguves veidos savam patēriņam droši vien paliks tik un tā – ja maksšķerēšanai vai zemūdens medībām pēc maksšķerēšanas vai medībām savus rīkus paņem līdz, tad zvejas rīki paliek ūdenī ilgstoši, jo pēc to pacelšanas, jeb loma izņemšanas, tos atkal ievieto ūdenī.

Līdz ar to runas, ka ar maksšķeri „vienā maksšķerēšanas reizē” var noķert salīdzinoši vairāk zivis nekā, piemēram, ar zivju murdu „vienā, lai arī nosacītā, zvejas reizē”, ir vienkārši muļķīgas. Tikpat muļķīgas, kā runas par „vairāk” kā tādu. Bet, ja ar „vairāk” ir domātas zivju ieguves iespējas rīku salīdzinošās efektivitātes ziņā, tad maksšķerēšanai, zemūdens medībām un pašpatēriņa zvejniekam tās būtībā ir vienādas, jo pastāv gan *ne-copes* dienas, gan *ne-zvejas* dienas.

Lai arī kā, bet vai tas nebūtu normāli un zivju resursu labai pārvaldībai atbilstoši, ja valstī pastāvētu divas stratēģiski atšķirīgas zivju ieguves jomas – komerciālā zveja (peļņas gūšanai) un zivju ieguve savam patēriņam, kas sevī ietvertu makšķerēšanu, zemūdens medības un... pašpatēriņa zveju?

Pašreiz tā nav, tāpēc divu loģisku jomu vietā mums ir *divas ar pusi*, jo pašpatēriņa zveja atgādina kaut kādu komerciālas zvejas un zivju ieguves savam patēriņam hibrīdu.

Bet, ja mums būtu divas zivju ieguves jomas, vai tādā gadījumā nebūtu loģiskāk *pašpatēriņa zveju* saukt par *amatierzveju*, kas šim zivju ieguves veidam būtu daudz piemērotāk gan idejiski, gan praktiski? Tā kā pastāv lielas cerības, ka pēc grozījumiem Zvejniecības likumā vārds „amatierzveja” vairs netiks saistīts ar vārdu „makšķerēšana”, tad tas kļūs „brīvs”...

Un vēl – ja mums kaut kad tomēr būs divas jomas, tad makšķerniekiem, zemūdens medniekiem un amatierzvejniekiem vajadzētu cieši ielāgot, ka zivju ieguve, jeb ķeršana savam patēriņam nav kļaušu pildīšana, bet gan brīvprātīga nodarbe, jeb vaļasprieks, un neviens ar varu nav spiests ar to nodarboties, kura sakarā, tāpat kā komerciālajā zvejā, atsevišķi indivīdi sevi ne reti apvelta ar „mocekļa” oreolu...

Tad kāpēc pašpatēriņa zvejā nozvejas apjoms tomēr netiek limitēts?

Dīvainu skaidrojumu likumprojekta „Grozījumi Zvejniecības likumā” komentāros sniedz N.Riekstiņš: „*Pašreizējā terminoloģija pašpatēriņa zveju ietver un sasaista vienā regulējumā ar komerczveju, nevis ieskaita to atpūtas zvejas kategorijā kā makšķerēšanu (..)*” Un vēl – „*Ar esošo terminu „rūpnieciskā zveja” tiek definēts, ka šī zveja notiek ar rūpnieciskajiem zvejas rīkiem (..)*”. Kā zināms, pašpatēriņa zveju, tāpat kā komerciālo zveju, likums definē kā rūpniecisko zveju.

Tad Riekstiņa prāt iznāk tā – ja pašpatēriņa zvejā tiek izmantoti rūpnieciski ražoti rīki, tad šāda „sasaiste” ar komerciālo zveju ir pietiekama, lai „pamatotu” nozvejas nelimitēšanu pašpatēriņa zvejā. Gandrīz vai bērnišķīgs kalambūrs, jo makšķerēšanā un zemūdens medībās arī izmanto rūpnieciski ražotus rīkus. Vai tāpēc, piemēram, makšķerēšanu būtu jāsauc par *rūpniecisko makšķerēšanu*? Absurds.

Bet ko tad, ja kāds vai kādi pašpatēriņa zvejnieki rīkus sev izgatavo paši? Piemēram, „ārkārtīgi dārgo” zivju murdu? Kā zināms, makšķerēšanas vai zemūdens medību rīki ir „ārkārtīgi lēti” vai vispār „nemaksā neko”...

Absurds ir arī fakts, ka pašpatēriņa zvejā atļauts izmantot, piemēram, zivju murdu ar 30 m gariem spārniem, kādu izmanto arī komerciālajā zvejā. Vai no valsts zivsaimniecības politikas veselā saprāta viedokļa nebūtu loģiski, ja pašpatēriņa zvejā zivju murda spārnu garums un to atvērums būtu mazāks nekā komerciālajā zvejā? Bet, ja kādam šķiet, ka tādējādi, „zinātniski” runājot, samazināsies „nozvejas produktivitāte”, jeb „vairāk” vietā būs „mazāk”, tad nevienam pašpatēriņa zvejniekam taču nav liegts nodarboties arī ar makšķerēšanu vai zemūdens medībām.

Riekstiņa teiktais ir kalambūrs arī tāpēc, ka ES zivsaimniecības nozares dokumentos un citviet pasaulē (arī Krievijā) ar vārdiem *rūpnieciskā zveja* tiek saprasts un izteikts *nozvejas apjoms* (zivju daudzums), t.i. – kad zivis tiek iegūtas *rūpnieciskā apjomā* (lielā daudzumā) to pārdošanai svaigā veidā vai pārdošanai pēc rūpnieciskas apstrādes vai pārstrādes.

Līdz ar to pašpatēriņa zvejas kā zivju *maza apjoma* (maza daudzuma) zvejas (kādai tai vajadzētu būt atbilstoši šā vārda jēdzieniskajai nozīmei un nozvejas limitēšanas gadījumā) „radošā” sasaiste ar komerciālo zveju „caur” rūpnieciski ražotajiem rīkiem ir viena no spilgtākajām Latvijas zivsaimniecības politikas dīvainībām.

Lai kā arī nebūtu, bet nevienam nav noslēpums (tai skaitā arī daudziem komerciālajiem zvejniekiem), ka pašpatēriņa zveja lielā mērā tiek praktizēta kā slēpta komerciālā zveja, tādējādi veicinot ne tikai zivju nelikumīgu ieguvu, bet arī tirdzniecību (vai makšķernieku brālība šajā ziņā ir „absolūti nevainīga”?). Par pēdējo – sabiedrība jau sen ir pārliecinājusies, ka zivju tirdzniecība valstī praktiski netiek kontrolēta, tāpēc pamatoti tiek uzskatīts, ka apmēram 80% no noķertajām zivīm tiek pārdotas nelikumīgi.

Starp citu - „*Tikai 1% no kopējās pārtikas, ko lietojam, ir zivis.*” (avots: „Latvijas iedzīvotāju visaptverošais pārtikas patēriņa pētījums”, 2007-2009). Protams, ka šādam apgalvojumam izmantoti oficiāli zināmie dati par zivju kopējo tirdzniecību, kurā ir ieskaitītas zivis arī iz citām valstīm, tāpēc pašmāju zivju īpatsvars zivju „pārtikas groziņā” nav zināms...

Šajā vietā ir vērts pieminēt kāda komerciālā zvejnieka paradoksālu izteicienu vienā no Saeimas Vides apakškomisijas sēdēm, kam nesekoja absolūti nekāds loģisks turpinājums, paskaidrojums vai kas tamlīdzīgs, lai klātesošie varētu saprast vai vismaz nojaust, kas ar to domāts:

„Godātie deputāti! Ar Latvijas zvejniecību tagad ir tā – veikalos zivis nopirkt nevar!”

Vai nav dīvains apgalvojums? Bet kur tad „aizpeld”, jeb tiek „pārdotas” vai „piedāvātas” zvejnieku noķertās tonnas?

Var jau būt, ka šis izteiciens bija viņam vien pašam zināmu iemeslu izraisīts vaļsirdības „uzliesmojums”, kuram, iespējams, ir kaut kāds iekšējs sakars ar citu viņa vaļsirdību – šoreiz attiecībā uz saviem amatbrāļiem (tātad – arī pašpatēriņniekiem) kādā no viņa federācijas konferencēm pirms dažiem gadiem:

„Taču jāatzīst, ka mūsu Latvijas zvejnieku reputācija arī ir tāda... ka tikai kaut ko nofenderēt... Bijuši jau arī sižeti televīzijā par mencu zagšanu un slēpšanu kuģī... Kopējā aina nav patīkama, kaut gan to nevar teikt par visiem zvejniekiem, tāpat kā par visiem ierēdņiem, par visiem deputātiem, ka viņi ir zagļi un blēži. Blēži un zagļi noteikumus nelasa.”

Kā lasāms, arī šajā vaļsirdībā ir kas paradoksāls – blēdīšanās un zagšana, redz, ir atkarīga no tā, vai noteikumus lasa vai nelasa...

Nevilšus nāk prātā sekojošas vaļsirdības izaugstāk minētā nacionālā plāna:

- „situāciju pasliktina arī zema nozarē strādājošo izglītības līmenis”,
- „zvejniekiem pietrūkst zināšanu zivju resursu ilgtspējīgā apsaimniekošanā”.

Lasītājam var rasties jautājums – bet vai tad tiešām nekad nav mēģināts nozvejas apjomu limitēt vispār? Lūk, ko par šo „eksperimentu”, kas notika pagājušā gadsimta otrajā pusē, stāsta J. Birzaks: *„Zvejas limitēšana, nosakot nozvejas apjomu, Latvijas ezeros tika uzsākta ap 1986. gadu. Šajā laikā valsts zivsaimniecības uzsāka intensīvu Lubāna ezera apzveju ar tīkliem. Pēc tā laika Zivju aizsardzības un krājumu pavairošanas pārvaldes (organizācija “Baltribvod”) iniciatīvas tika veikts ezera zivju krājumu novērtējums un atsevišķām, saimnieciski vērtīgām zivju sugām tika noteikts nozvejas limits. Līdzīgi tika veikts mēģinājums limitēt zveju ar velkamo vadu Rušona ezerā. Šie zvejas regulēšanas pasākumi izrādījās neefektīvi, jo zvejnieki nozvejas žurnālos uzrādīja zivju daudzumu, kas nepārsniedza noteikto limitu, taču reālās nozvejas bija lielākas. Šī negatīvā pieredze, kā arī zvejas rīku selektivitātes un zivju krājumu pētījumi rādīja, ka iekšējos ūdeņos zveju racionālāk var limitēt, ierobežojot tās intensitāti – nosakot zvejas rīku daudzumu.”*

Tā tas palika un tiek turpināts arī mūsu gadsimtā, kas ir paradoksu paradokss, jo īstenībā likums tika pieskaņots faktam, ka zvejnieki zvejas žurnālos tik un tā neuzrādīs nozveju patiesos apjomus (datus), tāpēc vienīgais „valstiskais risinājums” – nozvejas apjomu regulēt ar zvejas rīku limitiem.

Bet vai nevajadzēja būt otrādi – zvejniekiem būtu jāpieskaņojas likuma normai par nozvejas limitēšanu, ja tāda tiktu noteikta, un kura tādā gadījumā būtu pakļauta kontrolei?

Līdz ar to – absolūts absurds – **nozvejas datu faktisko viltošanu valstij jāpieņem kā kaut ko neizbēgamu un force majeure (nepārvarama vara) līdzīgu!**

Vēl nedaudz lasītāja pārdomām:

- kā tas nākas, ka ar zvejai iekšējos ūdeņos oficiāli piešķirto zvejas rīku kopējo limitu (apmēram 170 km zivju tīkli, 600 zivju murdi, rīki zinātniskajai zvejai u.c.) neatkarīgi no tā, vai tas tiek izmantots pilnībā vai daļēji, zvejnieki vidēji gadā spēj noķert apmēram 200 līdz 300 tonnas?
- vai nav paradoksāli, ka tai pašā laikā ar zivsaimniecības nozari saistītās amatpersonas oficiāli un neoficiāli atzīst, ka zivju resursi valsts iekšējos un jūras piekrastes ūdeņos īstenībā tiek iegūti apmēram divas reizes lielākā apjomā nekā tiek norādīts oficiālajos datos (tas attiecas uz visiem zivju ieguves veidiem kopā, arī uz maluzvejniecību)?
- vai nav paradoksāli – ja tas tiek atzīts, tad kāpēc līdz šim zivsaimniecības politikas noteicēji nav darījuši absolūti neko, lai to novērstu un izskaustu?

Augstāk minētie ir trīs galvenie Zvejniecības likuma „problēmu vezuma” „mezglu” punkti (*Zvejniecības likumā nav definēts tā mērķis; zivsaimniecības nozares zinātniskās dokumentācijas kvalitāte zivju resursu pārvaldīšanā un Zvejniecības likums nozvejas apjoma limitu regulē ar zvejas rīku limitiem*), kuri „vezuma” trīs riteņus stabili turēja uz vietas.

Kas turēja ceturto?

4. Zvejniecības likumā...

...nav noteikts deleģējums zivju resursu *saglabāšanai*, lai tā būtu valsts zivsaimniecības politikas neatņemama sastāvdaļa, kurai primāri jābūt vērstai uz zivju resursu dabiskas, nevis mākslīgas atražošanas nodrošināšanu. Starp citu – ES un daudzās citās pasaules valstīs zivju resursu saglabāšanas (angl. – *conservation*) galvenais uzdevums ir nodrošināt zivju resursu dzīves vides kvalitāti atšķirībā no zivju resursu mākslīgas pavairošanas, kas ir tikai viens no zivju resursu saglabāšanas palīginstrumentiem zivju dabisko populāciju dzīvotspējas nodrošināšanai;

...nav nodaļas par zivkopību, kaut gan pasaulē tā ir viena no zivsaimniecības pamatnozārēm. Likuma tekstā vārds „zivkopība” tiek lietots, bet starp terminu definīcijām nav atrodams. Saskaņā ar latviešu valodas skaidrojošajās vārdnīcās sniegto definīciju un ārvalstu zivsaimniecības praksi „zivkopība ir zivsaimniecības nozare, kas nodarbojas ar zivju audzēšanu; zinātnes nozare, kas pēta zivsaimniecības problēmas.” Tas ir – zivkopības termins tā jēdzieniskajā izpratnē sevī ietver gan zivju audzēšanu, jeb akvakultūru, gan zivsaimniecības nozares zinātniskās pētniecības jomu.

Savukārt akvakultūra, kas kā starptautiski atzīts vārds tiek bieži lietots arī Latvijas zivsaimniecības nozares plānošanas un rīcības dokumentos un sarunu valodā, likuma tekstā nav minēts, bet ir aizstāts ar vārdiem „zivju audzēšana”. No latviešu valodas viedokļa – apsveicami, tikai akvakultūrai kā vienai no zivkopības nozares jomām ir plašāka nozīme nekā vienkāršai „zivju audzēšanai”, kas izriet arī no ES akvakultūrai izvirzītajiem diviem galvenajiem uzdevumiem:

- a) *zivju kā cilvēka veselībai nekaitīga, augstvērtīga un kvalitatīva pārtikas produkta pieejamības nodrošināšana patērētājam,*
- b) *zivju audzēšana zivju resursu papildināšanai ūdenstilpēs to dabiskās ilgtspējības nodrošināšanai.*

Savukārt likuma pašreizējā redakcijā atsevišķi izdalītais 12. pants – „*Zveja īpašos nolūkos un zinātniskās izpētes nolūkos*” ir attiecināms tikai uz šīs zvejas kā tādas regulējumu, nevis zivkopību; ...nav sniegta definīcija daudziem tajā lietotiem terminiem, tikai 10, kaut gan likuma tekstā (arī tam pakārtotajos MK noteikumos un nozares plānošanas un rīcības dokumentos) tiek brīvi lietoti vairāk nekā 40 termini, kuriem likumā nav dots skaidrojums (definīcija). Tas rada tā satura neskaidrību, vietām tekstu tuvinot pat daiļliteratūras žanram. Protams, ne visiem terminiem jāsniedz definīcijas, bet zinot kā tie tiek brīvi interpretēti, kā ar tiem tiek manipulēts un kā tie ērti tiek pielāgoti konjunktūrai, likumā būtu principiāli jāpārskata šo terminu lietošanu.

Tas noteikti nāktu par labu arī pašiem zivsaimniecības nozares politikas veidotājiem, jo viņu runās un rakstu darbos vārdu spēles ar terminiem ne reti ir tik „spilgtas”, ka nezinātājs gluži vienkārši apžīlbt „augstās politikas” priekšā...

Nedaudz par to, kas Zvejniecības likumā pirms tam nebija, bet tagad ir.

Pirms apmēram trim gadiem LMA uzdeva N.Riekstiņam jautājumu – kāpēc publiskajā telpā nav pieejama informācija par nozvejas apjomu iekšējos ūdeņos atsevišķi pa ūdenstilpēm un sugām un licencētās makšķerēšanas lomēm?

Atbilde: *"Bet nekur jau nav teikts, ka mums tas jādara."*

Šajā vietā lasītājam vērts atgādināt augstāk minētos N.Riekstiņa vārdus faktiski neesošā zinātniskā pamatojuma sakarā – „*Nav jau pateikts, kādam viņam vajadzētu būt...*” Vai tas neatgādina bērnišķīgi nevarīgu pašattaisnošanos par neizdarītajiem mājas darbiem, pie kā vainojams kāds cits, tikai ne pats Zivsaimniecības departaments, kuram, redz, neviens nav iedomājies pateikt, kas un kā tam jādara?

Tāpēc LMA vērsās pie toreizējā ministra Raimonda Vējoņa ar lūgumu VARAM ierosināt attiecīgu grozījumu Zvejniecības likumā, kā rezultātā kopš 2010.gada tā redakcijas 14.panta ceturtajā daļā tagad rakstīts:

"Zemkopības ministrija nodrošina, lai informācija (..) būtu publiski pieejama Zemkopības ministrijas vai tās pilnvarotās institūcijas mājaslapā internetā." (pirms tam šie vārdi tur nebija atrodamī).

Pagaidām informācija publiski vēl joprojām nav pieejama, bet cerēsim, ka būs, jo LMA saņēma ZM un VARAM kopīgu vēstuli (17.02.2012.), kurā teikts, ka –

„2012.gadā institūtā „BIOR” uzsākta nozvejas un zivju mazuļu ielaišanas aktu informācijas ievadīšana iekšējiem ūdeņiem veiktā datu bāzē. Tāpat ir plānos, ka piekļuve Latvijas iekšējo ūdeņu zvejas un akvakultūras informācijas sistēmai (LIAIS) būs iespējama arī ārējiem lietotājiem, kurā tie varēs apskatīt datu apkopojumu par nozveju, zivju ielaišanu, lomiem makšķerēšanā, zvejas un makšķerēšanas licencēm iekšējos ūdeņos, saimnieciskās darbības subjektiem un ūdenstilpēm.”

Vai nav dīvaini – ja LMA kā sabiedriska organizācija nebūtu iestājusies pret sistēmas pašradīto informācijas ierobežoto pieejamību, šis *"nekur jau nav teikts, ka mums tas ir jādara"* visticamāk turpinātos, jo īstenība, diemžēl, ir gaužām vienkārša – jo sabiedrībai mazākas iespējas tikt pie informācijas, jo mazākas iespējas ietekmēt lēmumu pieņemšanu. Citiem vārdiem – jo mazāk mēs kaut ko zinām, jo sistēmai ērtāk funkcionēt. Arī attiecībā uz makšķerēšanas jomu.

Tas attiecas uz augstāk minēto informāciju, bet kā ir, piemēram, attiecībā uz informāciju par Zivju fonda atbalstīto un finansēto projektu pārskatiem saistībā ar pasākumiem *zivju resursu pavairošanai un atražošanai, zivju resursu aizsardzībai un sabiedrības informēšanai?*

Vai šāda informācija ir pieejama Zivju fonda atbalstīto projektu administrētāja un *Zemkopības ministrijas pilnvarotās institūcijas* – Lauku atbalsta dienesta interneta vietnē? Vai šai informācijai nav vistiešākais sakars ar „makšķernieku naudu”, un vai makšķerniekiem nebūtu tiesības zināt par attiecīgo projektu īstenošanas rezultātiem?

Decembra mēnesī LMA nosūtīja Lauku atbalsta dienestam attiecīgu vēstuli ar lūgumu norādīt, kur interneta vietnē šāda informācija ir publiski pieejama, vai arī rast iespēju atsūtīt LMA šo pārskatu kopijas. Gaidīsim atbildi...

Par to, kas Zvejniecības likumā *nav* un *ir*, varētu turpināt vēl un vēl, bet šai reizei pietiks.

Bet ir vēl kaut kas...

Zvejniecības likuma „problēmu vezuma” piekabe.

Lasītāj, lūdzu pamēģini Zvejniecības likumā atrast vārdus, kuri apliecinātu zivju resursu tiesisko piederību valstij!

Var iebilst – kāpēc to jādara, jo tāpat taču skaidrs, ka zivis (zivju resursi) pieder valstij, kam tad citam? Šādu nešaubīgu apgalvojumu izteikuši daudzi jo daudzi aptaujātie cilvēki, tai skaitā Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas deputāti.

Liels bija viņu pārsteigums uzzinot, ka likuma izpratnē zivis nepieder nevienam, kamēr gribētājs tās nav noķēris likumā noteiktā kārtībā. Un tikai no šā brīža tās pieder viņam.

Vai nav dīvaini, ka šī it kā pati par sevi sabiedrībai saprotamā lieta (aksioma?)... pazuda no likuma redakcijas 2001.gadā, kurā pirms tam bija nepārprotami rakstīts (3.pantā) – *„Zivju resursi Latvijas Republikas iekšējos ūdeņos un teritoriālajos ūdeņos ir valsts īpašums.”* Pašreizējā spēkā esošā redakcija (4.pants, 2.daļa) – *„Īpašuma tiesības uz zivīm, kas iegūtas, izmantojot zivju resursus, nosakāmas saskaņā ar Civillikumu, (..).”*

Bet ko tad Civillikums? Trešās daļas „Lietu tiesības” Otrajā apakšnodaļā „Īpašuma iegūšana” ir noteikts – *„932. Dzīvnieki, kas vēl atrodas dabiskā savvaļas stāvoklī, kļūst par tā īpašumu, kas viņus noķer vai nogalina, ciktāl likums nenosaka citādi. (..).”*

Tātad – līdz 2001.gadam likums tomēr „gribēja” noteikt citādi...

Labi, bet ko tas maina?

Pirmkārt (*teorētiski*) – sabiedrības apziņu un attieksmi pret zivju resursiem kaut vai no sociāli psiholoģiskā viedokļa, ja vēlaties – arī no Latvijas dabas patriotisma viedokļa.

Otrkārt (*teorētiski*) – valsts atbildību un, ja vēlaties, arī tās prestižu – kaut vai savu iedzīvotāju skatījumā.

Treškārt (*praktiski*) – zivju resursu ieguvei zvejniecībā – *ja tie nepieder nevienam, tad ar limitētiem zvejas rīkiem zivis var ķert nelimitētā apjomā*. Vai nav ērts, lai arī nosacīts attaisnojums?

Protams, var jau iebilst – zvēru un putnu piederība „Medību likuma” izpratnē noteikta tādi pati kā zivju piederība Zvejniecības likuma izpratnē. Bet... daudzu medījamo zvēru un putnu limits atšķirībā no zvejas ir strikti noteikts. Pie tam – zvēru un putnu migrācija notiek praktiski neierobežotā dzīves telpā, savukārt zivīm to ierobežo pašas ūdenstilpes, kam taču vajadzētu izvirzīt loģisku prasību noteikt to ieguvei vēl jo striktāku limitēšanu, vai ne tā? Bet tā nav, izņemot maksšķerēšanu un zemūdens medības, tāpēc – vai nav dīvaini (lasi – stulbi), ka ar ieguves limitiem regulējam to, ko varam redzēt (zvērus, putnus), bet to, ko nevaram redzēt (zivis zem ūdens), to nelimitējam?

Citiem vārdiem – „visi gali ūdenī”...

Augstāk minētais rada pietiekami daudzas kuriozas un arī nopietnas neskaidrības. Dažas no tām pierakstīja LMA Mobilā grupa kontroles reidu laikā, tiekoties ar cilvēkiem dažādās Latvijas vietās daudzu gadu garumā.

Piemēram, kā valsts var regulēt nevienam līdz noķeršanai nepiederošo zivju ieguvei, kuras būtībā saucas par „bezsaimnieka mantu”? Tas pats attiecas arī uz „bezsaimnieka mantas” ieguves uzraudzību un aizsardzību. Kādā sakarībā valsts inspektoriem, kuri saņem algu no valsts budžeta, kā arī sabiedriskajiem inspektoriem, būtu jāšargā, piemēram, nevienam nepiederošās lašveidīgās zivis to nārsta laikā arī mazajās upēs, kuras saskaņā ar Zvejniecības likumā minēto ir „privātie ūdeņi, uz kuriem neattiecas Civillikuma 2. un 3.pielikums un kuros zvejas tiesības pieder ūdeņu īpašniekam”? U.t.t...

Vai nav dīvaini, ka neskaidrību problemātiku atzīst arī pats N.Riekstiņš rakstā „Latvijas ūdeņu īpašumi un to saimnieki” gadagrāmatā „Latvijas zivsaimniecība 2002”:

„Nobeigumā jāatzīmē, ka visu jautājumu traktējums un problēmu skaidrojums dots tikai no zivsaimniecības nozares speciālista viedokļa, tāpēc sarežģītā situācijā nonākušiem zvejniekiem, makšķerniekiem vai piekrastes zemju īpašniekiem vislabāk būtu saistīties ar profesionāliem juristiem, kuri spētu iedziļināties attiecīgajā likumdošanā vai arī strīdīgā jautājuma niansēs.”

Vai nav dīvaini, ka nav darīts nekā, lai novērstu jautājumu traktējumus, problēmas vai iespējamās sarežģītās situācijas, un lai cilvēkiem nebūtu jāsaistās ar profesionāliem juristiem?

Nobeidzot stāstījumu par Zvejniecības likuma „problēmu vezumu”, gribam citēt Vides konsultatīvās padomes 01.03.2012. vēstulē ZM, VARAM, Finanšu ministrijai, Tieslietu ministrijai un Latvijas Pašvaldību savienībai minēto:

„(..) spēkā esošais Zvejniecības likums ir satura un formas ziņā novecojis un neatbilst zivsaimniecības jēdzienam mūsdienu izpratnē, kādā to izprot un praksē īsteno Eiropas savienības dalībvalstīs un citviet pasaulē, tāpēc ir nepieciešams veikt tā spēkā esošās redakcijas principiālu pārstrādi un zivsaimniecības jēdzienam atbilstošu pārstrukturizāciju.”

Savukārt LMA sagatavotajā vēstulē Valsts prezidentam, Saeimas priekšsēdētājam un Ministru prezidentam Zvejniecības likuma „problēmu vezuma” „mezglu” punktu kopumu – „valsts pieļauto nozvejas apjoma nelimitēšanu, oficiāli un neoficiāli atzīto zivju faktisko ieguvei gandrīz divkārtšā apjomā, zivju nelikumīgu tirdzniecību, zinātniski pamatotas dokumentācijas neesamību, zivju resursu pārvaldību īstermiņā un nevienam nepiederošo zivju faktoru” sauc par labvēlīgu augsni ēnu ekonomikas pastāvēšanai.

Tieši tā un ne savādāk – runa ir par **ēnu ekonomiku zivsaimniecībā iekšējos un jūras piekrastes ūdeņos**. Dokumentu un faktu, kas to apliecina – pietiekami.

Padome un padomes...

Ar padome domāta ZM iecerētā „Latvijas iekšējo un jūras piekrastes ūdeņu resursu ilgtspējīgas izmantošanas un pārvaldības konsultatīvā padome” (tālāk tekstā – padome).

Amizanti, ka padomes nolikuma projektā no tās sākotnējā nosaukuma vārds *konsultatīvā* tika izsvītrots, jo tāds bija nesen izveidotās biedrības „Makšķernieku organizāciju sadarbības padome”, jeb

MOSP (par to zemāk) priekšlikums. Droši vien MOSP priekšstāvja prāt bez vārda „konsultatīvā” padomes nosaukums vismaz lasītos... svarīgāk. Taču likumprojekta „Grozījumi Zvejniecības likumā” ZM savā attiecīgajā priekšlikumā uz 2.lasījumu padomes nosaukumā to atkal ierakstīja.

Lasītāj, lūdzu pievērs uzmanību diviem citiem vārdiem (vārdu spēlēm) padomes nosaukumā – *izmantošana* un *pārvaldība*. Vai tad resursu *izmantošana* (ar vai bez „piekabinājuma” *ilgtspējīgu*) ir kaut kas atsevišķs no *pārvaldības*, t.i. – vai tad *pārvaldība* sevī neietver arī *izmantošanu*?

Un vēl – parasti ar *ūdens resursu* saprot ūdeni kā tādu, bet ar ūdens bioloģiskajiem resursiem saprot ūdenī dzīvojošus dzīvus organismus, tai skaitā zivis (zivju resursus).

Ar ko tad padome īsti nodarbosies? Vai tas ir saprotams no tās nosaukuma? Vai arī jālasa padomes nolikuma saturs, lai to saprastu?

Ja padome ir iecerējusi nodarboties tikai ar *ūdeņu resursiem*, tad tā ir ambicioza iecere, jo ūdens resursa lietas attiecas uz VARAM darbības „lauciņu”.

Ja tikai ar *zivju resursiem*, tad tā arī vajag rakstīt – *Latvijas iekšējo un piekrastes ūdeņu zivju resursu pārvaldības konsultatīvā padome* (zivju lietas ir ZM darbības „lauciņš”).

Ja ar abiem kopā – ūdeņu un zivju resursiem, tad – *Latvijas iekšējo un jūras piekrastes ūdeņu un zivju resursu pārvaldības konsultatīvā padome*. Vienkārši un saprotami.

Piebildīsim, ka normatīvo aktu likumdošanas praksē ir pieņemts, ka kāda normatīvā akta vai cita nozares dokumenta nosaukumā īsā un koncentrētā veidā tiek izteikta tā satura būtība.

Bet, tā kā arī pašā Zvejniecības likumā šādas vārdu spēles ir pārpārēm, tad padomes nosaukumā tās nepārsteidz. Uzsvērsim, ka LMA vairākkārtīgi ir norādījusi, ka šīs vārdu spēles atsevišķos gadījumos nebūt nav nejaušas vai „nevainīgas” kā šķiet...

Bet ar pašas padomes izveidi bija tā.

Tās izveides idejas aizmetnis rodams augstāk minētajā LMA pārskatā „Dzīvais ūdens 2011”, kurā cita starpā LMA norādīja arī uz vienu no vispārējām „mezglu” problēmām – *valsts ūdens objektu faktiski neapsaimniekošanu*. Lūk, dažas rindas no pārskata:

„Ārvalstīs (it sevišķi Skandināvijā) ūdens objektu apsaimniekošana ir vienots komplekss jēdziens, kas sastāv no daudzām konkrētām, savstarpējā saiknē un līdzsvarā esošām komponentēm (sastāvdaļām), katrai no kurām ir noteikta kompetence un atbildības līmenis.

Savukārt Latvijā komponentes nav vienotas un pastāv pašas par sevi, normatīvo aktu un rīcībā ir savstarpēji gandrīz nesaisītās vai nesaisītās nemaz, kas ūdens objektu apsaimniekošanas jēdzienu un praksi padara sadrumstalotu un vienpusēju, no kā seku veidā izriet arī attiecīga domāšana un attieksme, kas veicina resoru (arī pašvaldību) interešu un rīcības savstarpēju atšķirtību, jo bieži izpaužoties kā faktiskā bezatbildība – „tas nav mūsu kompetences jautājums, mēs par to neatbildam!

Ārvalstīs jau izsenis pastāv praksē apliecināta nemainīga pārliecība, ka ūdens objektu idejiski un praktiski vienota apsaimniekošana ir ūdens un ūdens bioloģisko resursu ilgtspējas un bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanas pamata instruments, kas vienlaicīgi veicina un attīsta dažādus uzņēmējdarbības veidus un attīsta cilvēku nodarbinātības dažādību kopumā. Bet galvenais - nodrošina cilvēku piesaisti pie viņu dzīves vietām lauku rajonos! (..) valsts ūdens objektu apsaimniekošanai nepieciešams izstrādāt vienotus apsaimniekošanas noteikumus”.

Pēc pārskata „laišanas tautā” LMA 28.03.2012. uzaicināja to prezentēt Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas Vides apakškomisijā.

Apakškomisijas sēdē piedalījās arī VARAM parlamentārais sekretārs Einārs Cilinskis, kas ar pārskatu bija iepazinies jau pirms tam, tomēr pēc sēdes uzdeva LMA vēl dažus papildu jautājumus. Pēc tam 19.04.2012. notika sanāksme VARAM, kurā E.Cilinskis izteica idejisku priekšlikumu par padomes izveidi, kurai vajadzētu nodarboties ar ūdens objektu apsaimniekošanas jautājumu risināšanu, un kurā vajadzētu piedalīties arī makšķerniekiem. Ideja iepatīkās N.Riekstiņam (tam bija savi iemesli, par ko zemāk), kas uzņēmās idejas tālāko virzību, kā rezultātā pēc kāda laika tapa padomes nolikuma projekts.

Tā apspriešana notika sanāksmē ZM 23.08.2012. ar ZM izvēlēto ieinteresēto pušu piedalīšanos, kuras ZM „uz savu galvu” bija iekļāvusi padomes provizoriskajā sastāvā. Ir zināms, ka sanāksmes atmosfēra bija „uzkarsēta”, bet beigu beigās tomēr tika nolemts padomi izveidot, nolikumā veicot dažas korekcijas, kam sekoja ZM attiecīgi komentāri likumprojekta „Grozījumi Zvejniecības likumā” ietvaros:

„(..) *Sanāksmes dalībnieki vienprātīgi atbalstīja nepieciešamību veidot šādu konsultatīvo padomi, iekļaujot tās izveides deleģējumu Zvejniecības likumā. (..)*”.

Pirms minētās sanāksmes, kā par to vēstīja www.mosp.lv, notika divas MOSP tikšanās ar zemkopības ministri Laimdotu Straujumu un N.Riekstiņu. Cik zināms, tikšanās laikā MOSP neizdarīja uz ministri nekādus „atkārtotus presingus”, lai viņu „piespiestu” izveidot padomi. Zināms arī tas, ka ministre informēja MOSP par to, ka arī tai būs iespēja darboties padomes sastāvā, ja uz sanākumi uzaicinātās ieinteresētās puses vienosies par tādas izveidi.

Tas arī viss.

Līdz ar to MOSP mājas lapā tās priekšstāvja apgalvojums par padomes izveidi ir vienkārši anekdotisks:

„Pēc atkārtotas tikšanās ar Zemkopības ministri un ZMVD vadību MOSP ir panākusi, ka tiek sperti pirmie soļi mērķtiecīgā Latvijas ūdeņu attīstības plānošanā. MOSP doma par visu ieinteresēto pušu apvienošanu lēmumu pieņemšanā ir sadzirdēta un 23.08.2012 notika sēde, kuras dalībnieki vienojās par jaunas struktūras izveidi.”

Nav gan saprotams, kas ir domāts ar *ūdeņu attīstību*, bet īpaši ar *pirmajiem soļiem*, jo pirms šāda populistiska apgalvojuma izteikšanas vispirms vajadzētu kaut vai ziņkārības pēc paaugstināties, vai tiešām iepriekš nav „sperti” nekādi soļi un neviens no tiem nav bijis „mērķtiecīgs”?...

LMA minētajā sanāksmē apzināti nepiedalījās, jo pirms tam nosūtīja ZM vēstuli, kurā tika izteikti tās viedokļi par padomes izveides lietderību norādot, ka tā dublēs citu padomju un organizāciju darbību, to attiecinot gan uz ZM „Zivsaimniecības konsultatīvo padomi”, gan arī uz Vides konsultatīvo padomi un LMA. Jāpiebilst, ka saskaņā ar „Ūdens apsaimniekošanas likumu” ar ūdens resursu pārvaldības jautājumiem nodarbojas arī 4 upju baseinu apgabalu konsultatīvās padomes.

Vēl – Jūras vides pārvalde, kurai arī ir konsultatīvas funkcijas, Baltijas Vides forums un Pasaules Dabas fonds. Neskaitot ZM iecerēto jauno padomi, kopā sanāk jau 10 padomes, biedrības un organizācijas...

LMA vēstulē arī norādīja, ka ZM iecerētās padomes izveide ir vērsta uz Latvijas makšķernieku īpatsvara samazināšanu valsts iekšējo un piekrastes ūdeņu zivsaimniecības problēmu risināšanā un iespējam lēmumu pieņemšanā un, ka savas domas par Makšķernieku konsultatīvās padomes izveides nepieciešamību nav mainījusi, arī tāpēc savu līdzdalību ZM padomē uzskatot par nelietderīgu.

Ja kāds/kādi cerēja, ka LMA ar sajūsmu uzņems ZM padomes izveidi un atmetīs ar roku domai par Makšķernieku konsultatīvo padomi, tad tie bija maldi.

Tai pašā laikā LMA apliecināja ZM gatavību piedalīties jebkura līmeņa sanāksmēs un darba grupās, kurās tiks risināti jautājumi par Latvijas dabas kapitāla labu pārvaldību un ekosistēmu sniegto pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanu, kā arī apliecinot gatavību sniegt attiecīgus priekšlikumus un atzinumus.

Ir zināms, ka savu noraidošo attieksmi pret padomes izveides principiem ZM rakstiski norādīja arī Makšķernieku radošais klubs (viens no MOSP biedriem).

„Ārpus” un „iekšpus” ZM.

Augstāk tika minēts, ka ZM Zivsaimniecības departamentam bija savi iemesli iniciatīvai padomes izveides sakarā.

Pirmais. Ideja par vienas makšķernieku organizācijas (lasi – MOSP) izveidi „ārpus” ZM, kura galvenokārt „iekšpus” ZM un citur varētu pārstāvēt *Latvijā reģistrētās un makšķerēšanas jomā iesaistītās organizācijas*, būtībā izgāzās. Šo faktu ZM un VARAM netieši atzina 25.10.2012. kopīgajā atbildes vēstulē LMA par minētās padomes izveidi (citēju): „*Ar šādu iniciatīvu sākotnēji jau tika radīta arī biedrība „Makšķernieku organizāciju sadarbības padome”.* Un tālāk – „*Nenoliedzami, ka ZM, VARAM un arī citām valsts iestādēm būtu daudz vieglāk uzklaut vienas, lielāko Latvijas makšķernieku daļu pārstāvošas organizācijas viedokli, kas attiecīgi sekmētu labāku savstarpējo sadarbību.*”.

Iepriekš minētā un MOSP nodibināšanas sakarā visdīvainākais ir ZM un pašu MOSP dibinātāju, dibināšanas „padomdevēju” un „krustēvu” naivums iedomājoties (cerot?), ka tajā „pa kaklu, pa galvu” stāsies iekšā vai visas Latvijas makšķernieku biedrības tikai tāpēc vien, ka MOSP ir tāds nosaukums...

Otrais. Savukārt Makšķernieku konsultatīvās padomes izveide „iekšpus” ZM tai būtu ļoti neparocīga, jo:

- tad ar šo faktu vien ZM būtu jāatzīst (arī Zvejniecības likuma līmenī), ka makšķerēšanas jomai tomēr ir kaut kāda vieta valsts zivsaimniecības nozarē, kas kādreizējās Makšķernieku konsultatīvās padomes darbības laikā makšķerniekiem nebija tik būtiski un aktuāli (kaut arī toreiz par to tika runāts). Bet kāda ir šī „vieta” – tas jau ir cits jautājums, kura atbilde visvairāk ir atkarīga no pašiem makšķerniekiem;
- Makšķernieku konsultatīvās padomes izveides gadījumā „iekšpus” ZM Zvejniecības likumā būtu jānosaka attiecīgs deleģējums (kā gadījumā ar ZM padomes izveidi), kurā tās nosaukums tad būtu rakstīts melns uz balta, piemēram – *Ministru kabinets izdod noteikumus, kuros tiek noteikts Makšķernieku konsultatīvās padomes nolikums.*

Trešais. Zinot atsevišķu makšķernieku biedrību „protestantisko garu” (mierinājumam – MOSP nav starp tām) un paredzot, ka „protestantisma sērga” varētu pārņemt visu Makšķernieku konsultatīvo padomi (ja tāda tiktu izveidota), tā varētu kļūt ZM ieceltajam priekšsēdim neapvārdojama, neiespaidojama un nepakļāvīga ar visām no tā izrietošajām sekām ZM hronisku „galvassāpju” veidā...

Starp citu – augstāk minētajā vēstulē lasāms: „*Vienlaikus ZM un VARAM atzinīgi vērtē LMA vēstulē izteikto iniciatīvu neformālas makšķernieku konsultatīvas padomes izveidei, kuras pamatā iecerēts reģionālās pārstāvniecības princips un, kas būtu ar pārējām ieinteresētajām pusēm tiešā veidā nesaistīta un neatkarīga organizācija*”. Citiem vārdiem – „malači”, bet... tikai ne „iekšpus” ZM (tāpēc arī „malači”) un šoreiz bez ZM līdzdalības, kā gadījumā ar MOSP dibināšanu.

Tāpēc arī saprotams, kāpēc ZM Zivsaimniecības departamenta personā Makšķernieku konsultatīvās padomes vietā izvēlējās „iekšpus” ZM izveidot ZM (lasi – savu) padomi, kuras sastāvā viena vai pāris „protestantu” iekļaušana starp neapšaubāmi skaitliskā vairākumā esošajiem „lojālistiem” „galvassāpes” neradītu. Vēl jo vairāk – tā kā LMA kā neapšaubāms „protestants nr.1” savu līdzdalību padomē bija atteikusi, tad „galvassāpēm” nevajadzētu būt.

Kaut gan... tā kā padomes nolikums neaizliedz (un to arī nevar) novērotāja statusā padomes darbā piedalīties arī tās sastāvā neesošām institūcijām, organizācijām un biedrībām, LMA, ja uzskatīs par nepieciešamu, to arī darīs...

Un vēl augstāk minētās ZM atbildes vēstules LMA sakarā – vai tad Makšķernieku konsultatīvās padomes izveide „iekšpus” ZM *savstarpējo sadarbību nesekmētu* un tā būtu *slīktāka*?

Farss „Veni. Vidi. Vici.” (latv. – „*Atnācu. Ieraudzīju. Uzvarēju.*”).

LMA šo farsu, jeb notikumus *par* un *ap* MOSP vispār nepieminētu, ja vien tās izveide, kā minēts augstāk, nebūtu tieši saistīta ar ZM kā valsts zivsaimniecības politikas atbildīgo institūciju.

Bet ir vēl trīs citi iemesli, kuru dēļ LMA Valde uzskatīja par nepieciešamu to izdarīt.

Pirmais – MOSP statūtos definētais mērķis – „*Biedrības mērķis ir nodrošināt Latvijā reģistrēto un makšķerēšanas jomā iesaistīto organizāciju darbības koordināciju, to interešu vienotu pārstāvību un kopīgu interešu īstenošanu valstī.*” vārdiski, bet ne vairāk, skar arī LMA, jo tā arī ir *Latvijā reģistrēta un makšķerēšanas jomā iesaistīta organizācija*. Šajā sakarā atgādināsim, ka savu viedokli par MOSP juridiskajām tiesībām pārstāvēt Latvijas makšķerniekus LMA Valde jau ir rakstiski norādījusi gan valsts institūcijām (pirmkārt ZM), gan arī publiskajā telpā.

Otrais – LMA un dažiem citiem zinātājiem nebija nekāds noslēpums un pārsteigums, ka īstenais, jeb farsa aizkulišu iemesls MOSP nodibināšanai bija... vēlēšanās pabīdīt malā LMA, jo tā kļuva arvien „neērtāka” un „nepieciešamāka” ne tikai dažām ar zivsaimniecības politikas veidošanu saistītām amatpersonām, bet arī atsevišķām personām iz zvejnieku un makšķerēšanas sportu koordinējošām sabiedriskajām organizācijām, kā arī atsevišķiem LMA izbijušajiem, tāpēc personiski it kā „abižotajiem” biedriem... Un LMA „pabīdīšanas malā” fakta vērtējums nebūt nav tās „vajāšanas mānijas” izpausme, bet gan lietu reāls skatījums bez „rozā brillēm”, tāpēc arī iespējamo apgalvojumu – „*Nē, nē, tas nemaz tā nebija domāts!*” LMA citādi nevērtētu kā attiecīgo personu kārtējo divkosību.

Lūk, LMA „neērtības” un „nepieciešamības” zīmīgs apliecinājums iz 25.01.2008. darba grupas sēdes ZM kāda makšķerēšanas sporta koordinatora un kāda zivju zinātnieku „vadoņa” dueta izpildījumā

– kas jūs tādi vispār esat un ko jūs pārstāvat?! (īstenībā – kā jūs vispār kaut ko uzdrošinieties?!), kas līdzinājās ilgstoši lādētam, bet aizturētam mazvērtības kompleksa un lielummānijas izraisītam emocionālam izvirdumam.

Būtībā tas bija farsa priekšvārds 2011.gada notikumiem.

Lūk, kā farsu turpināja tā „galvenais iecerētājs”, blefojot pirms 2011.gada sākumā notikušā makšķernieku foruma, kuru organizēja ZM (avots: www.copeslietas.lv):

„Foruma laikā nav paredzēts dibināt visus makšķerniekus vienojošu jumta organizāciju, kas būtu tiesīga pārstāvēt makšķerniekus sarunās ar valsts institūcijām un likumdevēju, kā arī lobēt nepieciešamos grozījumus normatīvajos aktos, kas saistīti ar makšķerēšanas organizēšanu Latvijā. Taču šādas organizācijas neesamība ir radījusi situāciju, ka makšķerniekus sarunās ar politiķiem pārstāv atsevišķu grupu interešu lobiji, pateicoties kuriem ir pieņemtas normatīvo aktu normas, kas neapmierina lielu makšķernieku sabiedrības daļu. Turklāt pašreizējā situācijā makšķerniekiem ir visai ierobežotas iespējas ietekmēt grozījumu pieņemšanu makšķerēšanas noteikumos.”

Skaidrībai:

– ja ar atsevišķu grupu interešu lobijiem ir domāta LMA (un tas tā noteikti ir), tad sarunās ar politiķiem tā nekad nav teikusi, ka pārstāv makšķerniekus (to viegli noskaidrot, pavaicājot pašiem politiķiem), bet ir iesniegusi, pamatojusi un aizstāvējusi savus priekšlikumus, ko nebija liegts darīt arī jebkurai citai makšķernieku organizācijai, ja vien tāda vēlēšanas un gribēšana būtu bijusi;

– apgalvojums, ka pašreizējā situācijā makšķerniekiem ir visai ierobežotas iespējas ietekmēt grozījumu pieņemšanu makšķerēšanas noteikumos ir kārtējā demagoģija, jo tiesības iesniegt priekšlikumus un ietekmēt grozījumu pieņemšanu visiem makšķerniekiem vai to biedrībām bija un ir vienādas, bet kāpēc tas netika darīts, uz to lai atbild paši ar mazvērtības kompleksu sirgstošie.

Savukārt tad, kad makšķernieku foruma organizēšanu uzņēmās ZM, farsis turpinājās jau bez blefa – tāds, kāds īstenībā tas bija arī iecerēts – par makšķerniekus vienojošas jumta organizācijas dibināšanu. Tas tieši izriet no N.Riekstiņa atbildes LMA (04.01.2011.):

„(..) Ministra galvenā vēlme ir saprast ar ko ministrijai vienā personā būtu jārunā, kad tiek par dažādiem jautājumiem komunicēts ar makšķerniekiem. Pēdējā laikā visi, kas ar viņu ir tikušies visbiežāk saka, ka pārstāv visus makšķerniekus.”

Arī šajā gadījumā par tiem visiem, kuri toreizējam zemkopības ministram Jānim Dūklavam sacīja, ka pārstāv visus makšķerniekus, vislabāk pavaicāt viņam pašam. Skaidrībai – LMA pārstāvji starp viņiem nebija, ko Dūklava kungs itin labi zina.

Iespējams, ka pārstāvēšanas ideja bija tik hipnotizējoša un „krustēvi” un „padomdevēji” tik iedvesmojoši, ka MOSP pat neiedomājās, ka lietas būtība jau nav atkarīga no tā, cik ambiciozi vārdi tiek ierakstīti biedrības statūtos vai nosaukumā – kaut vai „Makšķernieku Saeima”, „Makšķernieku Ministru kabinets”, „Makšķernieku ministrija”, „Makšķernieku departaments” vai tamlīdzīgi.

Tas ir, runa jau nav par formu, bet gan par saturu.

Kas to lai zina, bet iespējams, ka ZM vēlmi par lielāko Latvijas makšķernieku daļu pārstāvošas organizācijas nodibināšanu iespaidoja arī tas, ka ZM darbojas, piemēram, „Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome”.

Tāpat ne MOSP, un arī ne ZM neiedomājās, ka svarīgākā nozīme jau nav kādas biedrības biedru skaitam, bet tās reāli paveiktajiem darbiem (darbībai), kuri varētu atbilst vai atbilstu arī lielākās daļas interesēm, nevis biedrības abstraktai vēlmei šo daļu pārstāvēt, kā gadījumā ar MOSP.

Bet pamatcēlonis, kāpēc izgāzās ideja par vienu makšķernieku organizāciju, ir gaužām vienkāršs – atbilstoši iecerētajam pārstāvēšanas mērķim MOSP tika izveidota mehāniski, jo... savādāka vai citu mērķu īstenībā jau nemaz nebija. Ne ZM, ne pašai MOSP. Ja tādi būtu bijuši, tad loģiski tiem taču vajadzētu būt norādītiem arī tās statūtos. Bet tādu tur nav.

Līdz ar to – vai nav tā, ka mērķa izvēles ziņā MOSP izveides „padomdevēji” un „krustēvi” tai sagādāja „lāča pakalpojumu”?

Bet vislielākais „lāča pakalpojums”, šķiet, ir sekojošs:

„LMSF [biedrība „Latvijas Makšķerēšanas sporta federācija”] mērķi un uzdevumi ir:

2.1.1. nodrošināt Latvijā atzīto un ar makšķerēšanu un makšķerēšanas sportu saistīto organizāciju darbības koordināciju, to interešu pārstāvību un kopīgu interešu īstenošanu valstī un to pārstāvniecību starptautiskās organizācijās.”,

kas ar copy+paste palīdzību mehāniski tika „piefrizēts” MOSP –

„2. Biedrības mērķi un uzdevumi.

„Biedrības mērķis ir nodrošināt Latvijā reģistrēto un makšķerēšanas jomā iesaistīto organizāciju darbības koordināciju, to interešu vienotu pārstāvību un kopīgu interešu īstenošanu valstī.”

Vai tas pats „mehāniskais princips” neattiecas arī uz MOSP statūtos 2012.gadā veiktajām izmaiņām, starp „uzdevumiem” mehāniski ierakstot „vides aizsardzība”? Nojaušams, ka īstenībā tas darīts tikai tāpēc, lai MOSP varētu pretendēt uz dalību Vides konsultatīvajā padomē (vēl vienā padomē...).

Tikai... vai nav dīvaini (lasi – nožēlojami), ka vairāk nekā gada laikā kopš MOSP nodibināšanas neviens tās pārstāvis nevienā no Vides konsultatīvās padomes sēdēm nav redzēts, kaut gan jebkuram interesentam ir tiesības tajās brīvi piedalīties bez jebkādas iepriekšējas pieteikšanās vai uzaicinājuma. Protams, ja interese par vides aizsardzību ir patiesa, kas MOSP sakarā ir vairāk nekā apšaubāmi.

Papildus ņemot vērā, ka sabiedrībā sāk pamatoti pieaugt skepse pret *pārstāvošajām* organizācijām (vai pēdējā laika notikumi, piemēram, ar Latvijas Pašvaldību savienību, to neliecina?), ideja par *pārstāvniecību* par jebkādam varītēm gluži vienkārši ir bērnišķīgs pašapmāns. Protams, MOSP var mēģināt savu biedru skaita palielināšanai piesaistīt rekrūtus un turpināt *sadarboties ar ko vien var tikai sadarbošanās pēc* un *iestāties kur vien var tikai iestāšanās pēc*, bet arī tas, tāpat kā tās nodibināšana, nebūs nekas cits kā kārtējais mehāniskais process, kas MOSP darbības būtību vairs neizmainīs.

Ar kvantitāti nu nekādi nav iespējams aizstāt kvalitāti...

Kopš MOSP nodibināšanas ir pagājis vairāk nekā gads, tāpēc jebkurai *Latvijā reģistrētai un makšķerēšanas jomā iesaistītai organizācijai*, kuru MOSP ārpus savu biedru saraksta kaut vai vārdiski ir „plānojusi” pārstāvēt, ir tiesības pajautāt – kāds šā gada laikā ir bijis MOSP praktiskais piensums makšķernieku *kopīgo interešu un vides aizsardzības sakarā*?

Būfībā nekāds.

Vai MOSP sniedza:

- oficiālu rakstisku vai mutisku viedokli, lai zemūdens medībām tiktu izstrādāti atsevišķi, ar makšķerēšanas noteikumiem nesaistīti noteikumi? Nē.;
- oficiālu rakstisku vai mutisku iebildumu pret ZM iecerēto zvejas lieguma laika saīsināšanu zvejai ar zivju mudiem atsevišķās ūdenstilpēs? Nē.;
- oficiālu rakstisku vai mutisku iebildumu pret ZM iecerēto vadu zvejas liberalizēšanu? Nē.;
- oficiālu rakstisku viedokli Karvas HES celtniecības sakarā, par ko tiesvedību kopā uzsāka biedrība „Fario”, Vides aizsardzības klubs un LMA? Nē.;
- oficiālu rakstisku viedokli par Vaives upes piesārņošanu? Nē.;
- oficiālu rakstisku viedokli par to, ka ZM iecerētā „Latvijas iekšējo un jūras piekrastes ūdeņu resursu ilgtspējīgas izmantošanas un pārvaldības konsultatīvās padomes” izveide makšķernieku biedrību proporcionālās pārstāvniecības ziņā nav atbilstoša makšķernieku iespējām ietekmēt lēmumu pieņemšanu? Nē.;
- oficiālu rakstisku iebildumu pret Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izstrādātajiem „Gaujas nacionālā parka individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem”? Nē.;
- oficiālus rakstiskus priekšlikumus grozījumiem MK noteikumos „Saimnieciskās darbības rezultātā zivju resursiem nodarītā zaudējuma noteikšanas un kompensācijas kārtība”? Nē.;
- oficiālu rakstisku vai mutisku atbalstu grozījumu priekšlikumiem Zvejniecības likumā uz 2. lasījumu? Nē.;

- oficiālu rakstisku viedokli par atsevišķu zvejnieku interesēs 1993.gadā Zvejniecības likumā iekļauto nepamatoto izņēmumu regulārai rūpnieciskai zvejai Buļļupē? Nē,;
- oficiālu rakstisku iebildumu pret ZM iecerētajiem grozījumiem MK noteikumos par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību piekrastes un iekšējos ūdeņos? Nē.;
- oficiālu rakstisku viedokli par Nacionālā attīstības plāna izstrādi? Nē.

Vai augstāk minētajam ir kāds sakars ar makšķernieku *kopīgo interešu īstenošanu valstī un vides aizsardzību?*

Un kāds vēl!

Vai kādā no MOSP rakstu darbiem vai izteikumos ir atrodami vārdi „Makšķernieku konsultatīvā padome”? Pašsaprotami – nē.

Ir vēl citi mazāk svarīgi jautājumi, uz kuriem atbilde būtu nemainīga – nē.

Jāpiebilst, ka reti kurš cits gads ir bijis tik bagāts ar dažādiem notikumiem zivsaimniecības nozarē kā 2012.gads, tāpēc iespējas izpausties nesen nodibinātajai MOSP bija patiesi unikālas.

Tā vietā MOSP priekšstāvis izvēlējās visērtāko – sanāksmēs un sēdēs mutiski komentēt citu rakstiski iesniegtos priekšlikumus, pamatojumus, iebildumus u.t.t., pēc tam MOSP mājas lapā šo „cīņas procesu” pasniedzot sagrozītā vai MOSP labvēlīgā veidā. Vēsture atkārtojas un tas nav nekas jauns, jo tieši tādu pašu „aktīvu darbību”, kas īstenībā nav nekas cits kā *darbības šķietamība*, savā laikā piekopa tas pats „galvenais iecerētājs”...

Protams, katra makšķernieku biedrība var domāt, rīkoties un darīt ko un kā vēlas un uzskata par vajadzīgu saskaņā ar tās izvirzīto mērķi/mērķiem un uzdevumiem, t.i. – interesēm, to īstenošanu uzticot pašas ievēlējai vadībai atbilstoši tās zināšanām un spējām. Tas ir normāli.

Bet, ja vadības zināšanas un spējas kā gadījumā ar MOSP, pretēji tās *publiski deklarētajam valstiskā līmeņa lietu skatījumam*, praktiski izpaužas kā šo lietu abstrakta uztvere ar no tā izrietošu abstraktu sadarbību (tāpēc tai arī nav nekāda „sausā atlikuma”) un populistisku paziņojumu sniegšana, tad tas nav normāli. Domājams, ka tas tā notiek arī tāpēc, ka MOSP iekrita sev tīkamā mērķa ambiciozitātes „lamatās”, kas jau ir apliecinājis gan savu dzīvotnespēju kā „nepaceļams” (tāpēc, ka savā būtībā ir abstrakts), gan arī tās priekšstāvja loģisku nespēju to „pacelt”. Vai ir kaut mazākās pazīmes, kuras liecinātu par pretējo? To var salīdzināt, piemēram, ar mūziķi, kas savu „mākslu” ceļ vai debesīs, bet izrādās, ka viņš nav spējīgs nospēlēt pat visvienkāršākās gammas...

Lai kā arī nebūtu, īstenība ir tāda, kāda tā ir, tāpēc te trešais iemesls, jeb divi pamatjautājumi MOSP sakarā, kāpēc tā šajā stāstījumā pieminēta –

1. Vai augstāk minēto „nē” nav pārāk daudz biedrībai, kura sevi pozicionējusi kā *Latvijā reģistrēto un makšķerēšanas jomā iesaistīto organizāciju darbības koordinatori, to interešu vienotu pārstāvi un kopīgu interešu īstenošanu valstī?*

2. Vai šo „nē” nav nepiedodami daudz, lai tā uzdrīkstētos uz kaut ko tādu pretendēt kaut vai morāli?

Iespējams, ka tas viss kopā kļuva nepieņemami vienam no MOSP biedriem – biedrībai „Makšķernieku radošais klubs”, kas nolēma aizkulisēs nestāvēt un ar darbības šķietamību un sadarbības abstrakciju nenodarboties, savus viedokļus oficiāli rakstiski izsakot kluba vārdā.

Vai tas nav nopietnu pārdomu vērts fakts, ka uzreiz pēc tam MOSP priekšstāvis kādas sanāksmes laikā ZM klubu nodēvēja par „*ir mums tāds radikālais spārns*”? Arī šajā ziņā vēsture atkārtojas – lai atceramies augstāk minēto vārdu „*kas jūs tādi vispār esat un ko jūs pārstāvat?!*” neslēpto zemtekstu – *kā jūs vispār kaut ko uzdrošinieties?!*

Tā vien šķiet, ka MOSP vadība vēl līdz šim nav noskaidrojusi viselementārāko, ko vajadzēja izdarīt vēl pirms tās dibināšanas – ko vispār nozīmē vārds „sadarbība”?...

Nobeigumā atkārtojam sākumā minēto – LMA šo farsu uzskatītu par MOSP iekšēju lietu un laiku tā pieminēšanai netērētu, ja vien tās mērķis, lai arī vārdiski, neskartu (nevis aizskartu) arī LMA kā vienu no *Latvijā reģistrētajām un makšķerēšanas jomā iesaistītajām organizācijām*. Un punkts.

Skaidrības labad.

Augstāk minētajā ZM atbildes vēstulē *pārstāvniecības* sakarā minēts arī sekojošais – „*Tomēr praksē pagaidām vērojamas pretējas norises, jo vairākas maksšķerņieku sabiedriskās organizācijas cenšas „konkurēt” par Latvijas maksšķerņieku interešu pārstāvēšanu un bieži pauž atšķirīgus viedokļus.*”

Pirmkārt. Ja vairāku maksšķerņieku sabiedrisko organizāciju piedalīšanos ZM organizētajās sanāksmēs Zivsaimniecības departaments uztver kā kaut kādu „cenšanos konkurēt”, tad var izteikt tikai nožēlu par šādu domāšanu un izpratni par maksšķerņieku sabiedrisko organizāciju savstarpējām attiecībām.

Otrkārt. Ja pie „vairākām” ZM pieskaita arī LMA, tad tai tomēr vajadzētu atcerēties LMA skaidri un nepārprotami rakstiski un mutiski valsts institūcijām (pirmkārt – ZM) un publiskajā telpā norādīto, ka LMA nekad sev nav izvirzījusi mērķi *pārstāvēt* Latvijas maksšķerņiekus un nekad uz to nav pretendējusi un nepretendēs.

Ja ar atcerēšanos ir grūtības, tad – vai kas tamlīdzīgs ir atrodams LMA Statūtos?

Pat tad, ja LMA kaut kas tamlīdzīgs tiktu piedāvāts, LMA atteiktos. Un nevis tāpēc, ka to nevarētu – zināšanu, pieredzes, ietekmes un autoritātes kapacitāte nacionālā un starptautiskā līmenī ir pietiekama, kas ir panākts daudzu gadu konsekvantas un nebūt ne vieglas darbības rezultātā, bet gan tāpēc, ka LMA uzskata, ka *viedokļu izteikšana* un *pārstāvēšana* ir divas dažādas lietas. Un arī tāpēc, ka LMA patiesi ciena citu maksšķerņieku biedrību tiesības uz viedokļu paušanu.

Treškārt. LMA vienmēr ir uzskatījusi un ar savu darbību apliecinājusi, ka vienīgā mēraukla kādas biedrības vērtējumam ir tās darbs un praktiskais ieguldījums sabiedrības interesēs. LMA daudz ko ir izdevies sasniegt un iespaidot lēmumu pieņemšanu dažādos jautājumos un līmeņos, tai pašā laikā apzinoties, ka atsevišķām personām tas nav un nebūs pa prātam ar no tā izrietošu slēptu vai atklātu demagoģisku, apmelojošu un pat nodevīgu pretdarbību. Tie ir nenoliedzami fakti, ar kuriem LMA savā darbībā ir sastapusies un ņemusi vērā jau tās dibināšanas pirmsākumā, turpmākajos gados un arī pašreiz, jo latvietis ir ne tikai lietvārds, bet arī... *apstākļa* vārds.

Savukārt „atsevišķajām personām” ir un būs jārēķinās ar sekojošo – LMA sevi augstu nevērtē, bet zemu arī nē. Un punkts.

Ceturtkārt. Attiecībā uz vēstulē pieminēto *maksšķerņieku sabiedrisko organizāciju atšķirīgo viedokļu paušanu* varam piebilst, ka tas ir normāli. Tādus ir paudusi arī pati ZM, kas arī ir normāli.

Bet, lūk – vai tas ir normāli, ka ZM Zivsaimniecības departamenta personā ir paudusi diametrāli pretējus *uzskatus*, piemēram, VARAM, tas jau ir cits jautājums, jo *atšķirīgi viedokļi* un *pretēji uzskati* nav viens un tas pats, ko LMA vairāku gadu laikā pietiekami pieredzēja Zivsaimniecības departamenta un VARAM Dabas aizsardzības departamenta savstarpējās attiecībās. Tas gan attiecas uz VARAM labākajiem laikiem, kad tās minētajā departamentā strādāja zivsaimniecības lietu lielisks zinātnis, kāda departamentā vairs nav ar visām no tā izrietošajām sekām.

Toreiz ZM un VARAM diametrāli pretējie attiecīgie uzskati par *zivi, kurai ir tikai tirgus vērtība* un *zivi, kurai primāri ir dabas vērtība*, izpaudās arī atšķirīgos viedokļos par *zivju resursu izmantošanu* un *saglabāšanu*. Diemžēl pēdējā laikā kādreizējie atšķirīgie viedokļi no VARAM puses ir nonivelējušies praktiski līdz nullei. Domājams, ka šoreiz par imeslu nav tas, ka arī ierēdnis ir *apstākļa* vārds.

Nav zināms, kādas vienošanās tiek noslēgtas *divpusējās* sanāksmēs starp VARAM un ZM, bet fakts, ka VARAM *daudzpusējās* sanāksmēs un sēdēs zivju lietu sakarā praktiski neizsaka nekādu viedokli, ir acīmredzams un nenoliedzams, ko *daudzās pusēs* ir ievērojušas jau sen. Patiesi ērta *neiejaukšanās* pozīcija, jeb tāds savdabīgs *bezviedokļu* viedoklis, jo tas taču neizvirza nekādu atbildību, pienākumus vai saistības. Vārbūt tāpēc ir jēga *Dabas aizsardzības departamenta* nosaukumā zivju lietu sakarā iztikt bez vārda „aizsardzības”? Tad viss būtu saprotams.

Bet no politiskā viedokļa šāda pozīcija tik un tā paliks nesaprotama, jo VARAM ir ne tikai „Vides aizsardzības ministrija”, bet arī „un reģionālās attīstības” ministrija, un Zvejniecības likuma „problēmu vezums” tieši attiecas arī reģionālo attīstību.

Lai arī kādi nebūtu *apstākļi* vai vienošanās *divpusējās* sanāksmēs, būtībā tas ir klasisks „virs” problēmas – *valstiskā kopmērķa apziņas un rīcības iztrūkuma* piemērs.

To vajadzētu zināt un apzināties bez jebkādam ilūzijām, jo tas vairāk vai mazāk „trāpa” arī pa makšķerēšanas jomu.

Makšķernieku konsultatīvā padome.

Vēlamies uzsvērt, ka LMA ir konsekventi iestājusies un savas domas nav mainījusi un nemainīs par to, ka Makšķernieku konsultatīvās padomes (MKP) izveide būtu esošajai situācijai visvairāk nepieciešama un atbilstoša. Bez slimīga mērķa par kaut kādu mistisku *pārstāvēšanu*.

Vai MKP izdosies izveidot, tas jau ir cits jautājums, kam ir vairāki priekšnosacījumi.

Vissvarīgākais, lai tās darbā piedalītos patiesi ieinteresētas makšķernieku biedrības, it sevišķi no „centra” attālākās, t.i. – lai iespēju robežās to dalības proporcionalitāte aptvertu galvenokārt reģionus (lauku apvidus), jo makšķerēšanas jomas reģionālās atšķirības no daudziem viedokļiem ir būtiskas, kurām nepieciešami tieši reģionāli risinājumi.

Zemāk minētais nav LMA kaut kādas pamācības, bet tikai atsevišķas pārdomas un dalīšanās savā vairāk nekā desmit gadu pieredzē, kurā bijušas gan veiksmes, gan neveiksmes.

Ja MKP izdosies izveidot, tad savu darbību tai vajadzētu uzsākt ar kaut ko pavisam elementāru un it kā vienkāršu, kas pirmajā brīdī var šķist pat dīvains – *lietu īstenības noskaidrošanu un salikšanu pa attiecīgajiem plauktiem*, jo visbiežāk atsevišķi makšķernieki un biedrības „iekrīt” tieši ABC līmeņa lietu nezināšanā. Un, ja ņem vērā, ka citas „ieinteresētās puses” arī vairs nav ar „pliku roku” ņemamas, tad „iekrišana” var beigties ar ilgstošu neizrāpšanos no bedres...

Tie laiki, kad ABC lietu nezināšanu varēja aizstāt ar emocijām un abstraktu „degšanu par makšķernieku lietu”, jau sen ir pagātnē.

To vajadzētu apzināties ar vislielāko paškritiku un atbildību.

Viena no ABC līmeņa lietām, par kuru MKP vajadzētu domāt ļoti nopietni, ir *katra individuāla makšķernieka un makšķerēšanas jomas kopumā... inteligentums*. Runa šajā gadījumā nav par inteligentu makšķerēšanas procesu kā tādu, bet gan par to, cik inteligenti savā vaļasprieka jomā esam vispār.

Piemēram – lai Ainažu makšķerniekam nebūtu vienalga, kas ar zivju lietām notiek, piemēram, Liepājā (un otrādi), lai Ventspils makšķerniekam nebūtu vienalga, kas ar zivju lietām notiek, piemēram, Krāslavā (un otrādi). Gandrīz vai smieklīga doma, jo liekas, ka tas ir pašsaprotami.

Bet vai īstenībā tā ir?

Vai par piemēru minēto savstarpēji attālo vietu makšķernieki „otrajā galā” esošo makšķernieku problēmas uztver arī kā „sava gala” problēmas? Var teikt savādāk – cik daudz „es” par citiem „es” zina, bet galvenais – cik patiesi grib zināt?

Jāpiebilst, ka vieni no lielākajiem un nenoliedzami patīkamākajiem pārsteigumiem, kontaktējoties ar LMA daudzajiem sadarbības partneriem ārvalstīs, vienmēr ir bijuši viņu stāstījumi par citām viņu valsts vai ārvalstu makšķernieku biedrībām, daudz mazāk laika veltot stāstījumam par pašu biedrību...

Vai Latvija kā ģeogrāfiskā mērogā maza valsts un makšķernieku salīdzinoši mazā skaita ziņā tam nav ideāla?

Līdz ar to augstāk minētā inteligentuma formula ir gaužām vienkārša – ja „es” vietā nebūs „mēs”, tad „viņiem”, kuri makšķerēšanu un makšķerniekus ne reti uzskata par traucēkli, nav ko pārmet. Un tieši no formulas „Mēs” stiprības un noturības būs atkarīga arī makšķerēšanas jomas vieta zivsaimniecības nozarē un tautsaimniecībā kopumā. Bet to, ka šo „vietu” makšķerēšanas jomai „viņi” tāpat vien neierādīs, vajadzētu „iekalt” kā vienu no ABC līmeņa patiesībām.

Iepriekš minētā sakarā kāds citāts no ZM un VARAM kopīgās vēstules LMA par raksta sākumā minēto pārskatu:

„Jāpiekrīt Jūsu viedoklim, ka informācijas apkopošanai par makšķerēšanu un ar to saistīto uzņēmējdarbību, kā arī makšķerēšanas lomas, vietas un ekonomiskā devuma tautsaimniecībai noskaidrošanai Latvijā līdz šim nav pievērsta pārāk liela uzmanība. (..) Tomēr jāatzīst, ka vienīgi ar valsts pārvaldes iestāžu spēkiem bez pašu makšķernieku sabiedrisko organizāciju ieinteresētības un iesaistes, kā arī bez nepieciešamā finansējuma atrašanas tādiem projektiem, kuru ietvaros varētu veikt statistikas datu un aptaujas datu vākšanu un apkopošanu par makšķerēšanas lomu, vietu un ekonomisko devumu tautsaimniecībā, Jūsu minētos jautājumus atrisināt būtu grūti.”

Vai te būtu kas komentējams?

Pēc ABC lietu noskaidrošanas MKP savu darbību vajadzētu turpināt ar *makšķerēšanas jomas līdzsvarotas attīstības ilgtermiņā metodoloģisku (ko īpaši uzsveram) risināšanu*, bez kā tālāk nebūs iespējams risināt arī jautājumu par makšķerēšanas un zvejniecības jomu vienlīdzīgu līdzāspastāvēšanu zivsaimniecības nozarē, kas ir gan „lomas”, gan „vietas” kopjautājums.

Nedaudz par kopjautājumu, bet ļoti konkrētā nozīmē.

Kaut kad, tuvākā vai tālākā laikā stāsies spēkā „Zemes pārvaldības likums”, kas noteikts pašvaldību tiesības uz to administratīvajās teritorijās esošajiem ūdeņiem, kuros zvejas tiesības pieder valstij. Lūk, tieši tad makšķernieku līdzdalībai būs ļoti svarīga, varbūt pat izšķiroša nozīme lēmumu pieņemšanā reģionos, jo, zinot daudzu pašvaldību pašreizējo praksi kaut vai zivju resursu pārzināšanā un aizsardzībā, licencētās makšķerēšanas organizēšanā un pilnvarošanā, ūdenstilpju nomas līgumu slēgšanā un ūdens objektu apsaimniekošanā kopumā pēc sava prāta, bažas ir vairāk nekā pamatotas.

Kas var garantēt, ka pēc likuma stāšanās spēkā, kad valsts vietā par „ūdenstilpju saimniecēm” kļūs pašvaldības, netiks turpināts līdzšinējais? Proti – kaut vai licencētās makšķerēšanas organizēšana (cik tā pamatota, tas jau ir cits jautājums), ko daudzas pašvaldības citādi neuztver kā ūdenstilpes „apsaimniekošanu”, ērtības un „finanšu līdzekļu trūkuma dēļ” vēl plašāk netiks nodota „ieinteresētām” personām, kuru sajēgšana par ūdenstilpju apsaimniekošanu ir adekvāta attiecīgo pašvaldību sajēgšanai... Un, ja „apsaimniekošana” vēl paredz arī laivu iznomāšanu, zivju ielaišanu u.tml., tad tā jau tiek uzskatīta gandrīz vai par „ideālu”.

Protams, ka ne visas pašvaldības ir „pār vienu kārti metamas” un pastāv vairāki izņēmumi.

Bet vai tas nav nožēlojami, ka varam runāt par atsevišķiem *pozitīviem*, nevis atsevišķiem *negatīviem* izņēmumiem? Vai tas nav nožēlojami, ka tieši šādu ūdenstilpju „apsaimniekošanas modeli”, kā minēts augstāk, aizstāv un propagandē arī Latvijas Pašvaldību savienība? Pareizāk sakot – atsevišķi tās pārstāvji padomnieku līmenī, ko LMA ir pieredzējusi atliku likām...

Savukārt fakts, ka no vairāk nekā 60 licencētās makšķerēšanas organizētājiem valstī (starp viņiem ir arī pašvaldības) *pārskatus par veiktajiem dabas aizsardzības pasākumiem* MK noteikumos „Licencētās amatierzvejas – makšķerēšanas – kārtība” noteiktajām valsts institūcijām iesniedz ne vairāk kā... 10 organizētāji (dažos pārskatos sarakstītais ir iz zinātniskās fantastikas), īstenībā neinteresē nevienu, tai skaitā arī pašas pārskatus „gaidošās” institūcijas. Kaut gan minētajos MK noteikumos pārskatu iesniegšana „bargi” noteikta kā viens no licencētās makšķerēšanas organizētāja pienākumiem.

Citiem vārdiem – kāds no licencētās makšķerēšanas labums ūdenstilpei un zivju resursiem?

Šādu un citu piemēru – pār pārēm, un tos visus vajadzētu salikt pa plauktiem...

Protams, pastāv vēl daudzi jo daudzi citi „lomas” un „vietas” atsevišķi un savstarpēji saistīti jautājumi, bet tie ir risināmi vidējā vai ilgtermiņā, tāpēc „uz sitienu”, t.i. – ar „Veni. Vidi. Vici.” nekas nesanāks. Arī to vajadzētu zināt un apzināties ar pienācīgu atbildību.

Nobeigumā gribam vēlreiz uzsvērt – MKP iespējamā izveide un darbība vislielākajā mērā būs atkarīga no makšķernieku biedrību patiesas ieinteresētības, kā arī no vēlēšanās un spējas zivju lietas skatīt tālāk par makšķerkāta spici vai pludiņu, t.i., skatīt tās valstiski (lasi – inteligenti), nevis tikai no sava vaļasprieka skatījuma punkta, paturot prātā arī kādu iespējamu risku – lai MKP „nieperinātos” *gadījuma cilvēki*, kuru interese nesniedzās tālāk par sava personiskā *ego* apmierināšanu. Vai tas jau nav pieredzēts?...

Ja tā nebūs, tad... MKP kā kaut kādu mehānisku veidojumu nevajag.

Un, ja tādas nav, tad nevajag citiem („viņiem”), kā minēts augstāk, kaut ko pārnest.

Izņemot pašiem sev.

Pateicoties par ieinteresētību un uzmanību, ar cieņu LMA Valde.

P.S. Šis stāstījums ir nosūtīts arī LMA sadarbības partneriem ārvalstīs, kā arī atsevišķām Eiropas Kopienas Jūrlietu un zivsaimniecības komisariāta un Vides komisariāta amatpersonām Briselē.